

Teologie je skvělým protějškem k rychlosti a pohotovosti novinařiny.

Novinář Petr Vizina:
Netrpím závratí z celebrit / 54

Rozhovor

Zdeněk Strakoš o ERC
grantech i slonech

/ 4

Téma

Teologické fakulty
slaví jubileum

/ 10

Scientia

Sluneční králové
září v Praze

/ 20

Studenti

Aquatlonista s chutí
pomáhat lidem

/ 38

Hobby

Právník Petr Agha
trénuje na MMA

/ 44

Knihy

Česká avantgarda
je mimořádná

/ 50

UK Point

Informace a služby
na jednom místě

Univerzita Karlova
Celetná 13, Praha 1

info@cuni.cz
ukpoint.cuni.cz
+420 224 491 850

Vážení a milí čtenáři,

ještě donedávna jsme žili ve zdánlivě bezpečném světě, kde bylo prakticky vše možné a člověk věřil ve svou převahu a neohroženost. Jak snadno a rychle jsme však byli vyvedeni z omylu. Když se podíváme do detailu na každou součást našich každodenních životů, snadno zjistíme předivo sofistikovaných vztahů a zdánlivě nevýznamných detailů, jež rozhodují vše. Velká část obyvatel naší země dnes považuje za nebezpečné jít jen na nákup či si vyjít do parku.

Jako Univerzita Karlova jsme jedna z nejvýznamnějších univerzit v zemi. Proto bychom měli být mnohem snáze schopni si uvědomovat a mít v popisu práce přispívat k uchování a rozvíjení světa na základě našeho stále se prohlubujícího poznání a vědeckých poznatků. Respekt, pokora a schopnost naslouchat a rozlišovat relevantní od nevýznamného: toto vše by mělo patřit mezi naše principiální ambice. Stejně jako neutuchající schopnost neustále hledat a objevovat. Nedá mi to, abych jako

archeolog nezmínil i současnou světově ojedinělou výstavu *Sluneční králové*, kterou společně zorganizovaly Národní muzeum a právě Univerzita Karlova. Je o znovuobjevování a zkoumání staroegyptské civilizace, která mnohé problémy, jimž čelíme i my dnes, musela řešit rovněž.

Nechme se proto inspirovat a možná i poučit nejen naším neustále rozšiřujícím se poznáním, ale i předchozími civilizacemi – jejich úspěchy i chybami. I díky nim jsme tady dnes s naším poznáním my. A jenom díky skutečnému vědeckému poznání v kombinaci s opravdovým leadershipem dokážeme vyřešit nastávající problémy a výzvy současného světa. Magazín *Forum*, který držíte v rukou, je toho názorným příkladem. Přinášíme právě vám inspirativní příklady špičkových osobností a institucí kolem nás. Stačí se jen rozhlédnout.

Miroslav Bárta
prorektor UK

Aktuální články i jejich archiv
najdete na iforum.cuni.cz

28

Obsah

Forum 3/2020, sešit č. 51
Časopis Univerzity Karlovy

Vydává
Univerzita Karlova
Redakce
Ovocný trh 5, 116 36 Praha 1,
Odbor vnějších vztahů
Redakci řídí
Martin Rychlík
Odpovědný redaktor
Jiří Novák
Telefon
224 491 248
E-mail
forum@cuni.cz
Grafická úprava
Filip Blažek, Eliška Kudrnovská,
Designiq
Foto na titulní straně
Hynek Glos

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.
Redakce si vyhrazuje právo na úpravu
autorských příspěvků a jejich krácení.
Forum je rozšiřováno zdarma na
akademické půdě. Vychází čtvrtletně.
Za obsah článku plně zodpovídá jeho autor.
Stanoviska obsažená v textu nemusejí
vyjadřovat názor redakce.
Vaše ohlasy, připomínky a tipy na další
náměty pro Forum uvítáme na adrese
forum@cuni.cz.

Toto číslo vyšlo v září 2020
Registrace MK ČR 72 79
Tištěná verze: ISSN 1211-1724

Rozhovor

ZDENĚK STRAKOŠ – „Geometry“ s ERC
granty potřebujeme my všichni / 4

Téma

Teologické fakulty slaví jubileum / 10

Forum Romanum

Třicet let pospolu / 16

Scientia

Sluneční králové září v Praze / 20

Top pět objevů/ 22

32

40

JAN TRKA – Studentům prospěje
vědecká průprava / 24

KATEŘINA CHLÁDKOVÁ – Učte se cizí
jazyky tak jako miminka / 28

KAREL BLAHNA – O čem sní
potkani (a my) / 32

JOHANA ROTTEROVÁ – Zkoumá
nálevníky, zachraňuje outloně / 34

Varia

Albert: původce Albertova / 36

Studenti

ŠIMON KOBLIŽEK – Aquatlonista
s chutí pomáhat lidem / 38

TEREZA KMOCHOVÁ A LENKA BOSÁKOVÁ –
S umem číst lidem z úst / 40

Virtuální parťák: Charles Abroad / 42

Hobby

PETR AGHA – Rád se ocitám
mimo komfortní zónu / 44

Genius loci

Trojský IMPAKT na výuku
i konference / 48

Knihy

Česká avantgarda je mimořádná / 50

O etice médií poučně i poutavě / 53

Alumni

PETR VIZINA – Netrpím
závratí z celebrit / 54

Kronika / 58

Miscellanea

Varhany, znělý klenot Karolina / 64

24

„Geometry“ s ERC granty potřebujeme my všichni

„Místo toho, abychom žadatelům o ERC granty jen říkali, co a jak mají dělat, postavíme je do role hodnotitelů, aby si sami uvědomili, co je špatně,“ říká Zdeněk Strakoš z MFF UK, jenž pro mladé vědce spolupořádá workshopy a dlouhodobě usiluje o větší úspěšnost českých žadatelů v soutěži o granty Evropské výzkumné rady (ERC). Má k tomu vynikající předpoklady: sám léta pomáhal vybírat nejoriginálnější evropské vědce v oborech výpočetních věd a informatiky.

TEXT Pavla Hubálková, Martin Rychlík FOTO Hynek Glos

Zmíněná instituce, jež udílí štědré a nejspoktovanější vědecké granty v Evropě, funguje více než deset let. Jak jste se k ní dostal a pak i vedl jeden z panelů?

Někdy v roce 2008 jsem dostal z Bruselu e-mail, že vzniká nová grantová instituce a že jsem zván, abych působil v jednom z hodnotících panelů pro pokročilé granty. V první chvíli jsem si pomyslel, že je to spam, ale nesmazal to. Později jsem se k dopisu vrátil, znovu si ho přečetl – a dostal jsem strach.

Proč? Měl jste velký respekt?

Z kontextu bylo jasné, že se jedná o něco nového, unikátního, že to budou výjimečné granty... Pomyslel jsem si: Co já tam budu dělat? Leda tak ostudu, nejen sobě, ale i celé ČR.

Co bylo dál?

Týden jsem dělal mrtvého brouka (*usmívá se, přičemž ve své podkrovní pracovně nalévá čaj*). Ptal jsem se ve svém okolí, zda o tom někdo něco neví. Nikdo nevěděl. Nakonec jsem velice opatrně odepsal, že si nejsem úplně jistý, zda jsem ten správný člověk. No a jako odpověď jsem dostal smlouvu.

Jak konkrétně začala vaše práce pro ERC – poslali vám projekty uchazečů?

Dostal jsem první sadu asi čtyřiceti žádostí k hodnocení. Pět jsem rozuměl velmi dobře, byly z mého oboru. U dalších pěti jsem ještě tak nějak věděl, ale zbytek projektů mi byl dosti vzdálen. Napsal jsem proto předsedkyni panelu, že si u těch třiceti nejsem jistý, zda je dokážu správně posoudit. Odpověděla mi jen velmi krátce: „Jsi členem panelu, tak se snaž!“

To zní nekompromisně. Jak to dopadlo?

Když jsem dostal výsledky hodnocení od ostatních kolegů z panelu, spadl mi kámen ze srdce: Ve velké většině případů jsem se naprosto trefil. To byla úleva! Nemyslím to nijak nabubře, ale uvědomil

jsem si, že je mi to asi shůry dáno, že umím rychle rozpoznat, zda je projekt zajímavý – a hlavně slibný. Nepřišlo to zadarmo, je to díky práci a také nabytým zkušenostem z USA.

Vy jste působil na Emory University. Naučili vás tam „prokousnout“ projekty?

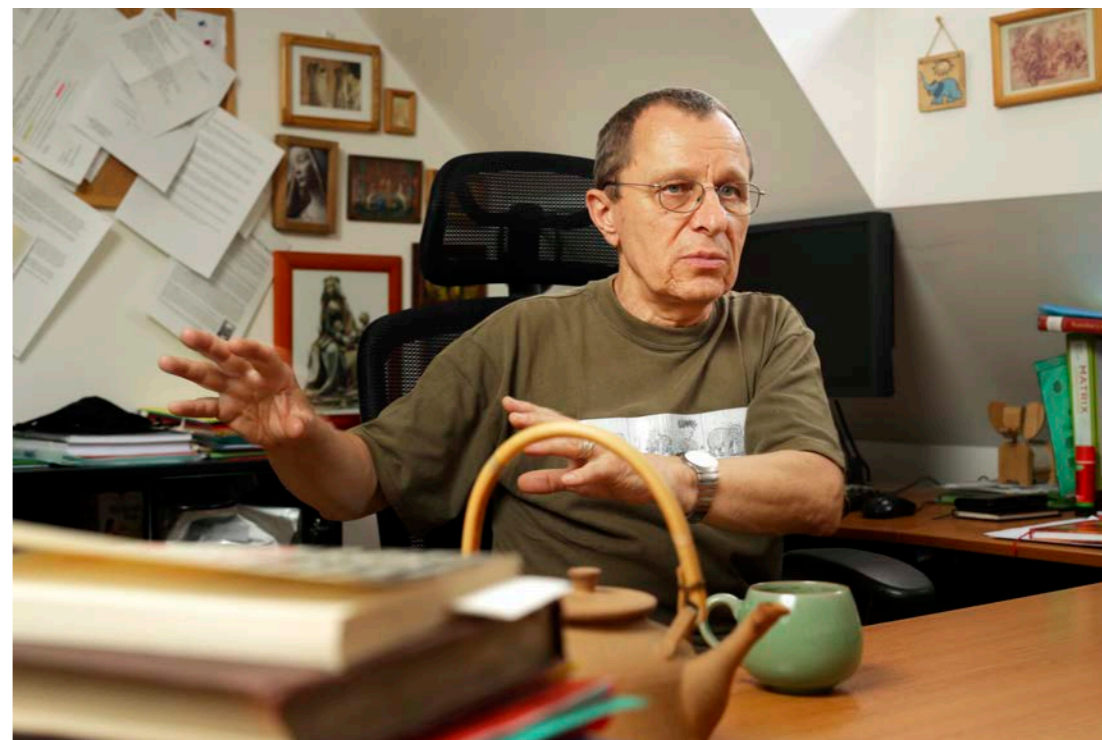
První rok jsem tam odjel jen převzít již vypsanou přednášku v mém oboru. Chtěli vybudovat silnou skupinu zaměřenou na výpočtovou matematiku, opakovaně vypisovali konkurz na trvalé místo jejího vedoucího, ale nedařilo se jim. Nabídl mi po čase trvalé místo profesora. To jsem odmítl, neboť jsme se předem se ženou rozhodli žít trvale tam, kde jsme opravdu doma. Zmínili krátkou výpovědní lhůtu, po níž mohu odejít, ale na to jsem nepřistoupil, neboť vzít *tenure* s tím, že po dvou letech odejdu, jsem nepovažoval za poctivé. Ocenili moji otevřenost, i když zprvu tomu nerozuměli. Nakonec jsme se dohodli, že tam zůstanu jen na určitý čas, pomohu založit skupinu, načež se vrátím domů do Čech.

Co přesně bylo na Emory náplní vaší práce?

Vedle standardních povinností jsem měl pomoci získat a vybrat vhodné adepty pro nově vznikající skupinu. Některé jsem sám oslovil. Ze čtyř set přihlášek pak bylo mým úkolem vybrat ty, které navrhuji pozvat na interview, a odůvodnit svůj výběr vedení katedry. Byli jsme na to sice formálně čtyři, ale v daném oboru jsem byl na katedře sám, tím to bylo tak těžké. Byla to však dobrá škola, která se mi později moc hodila právě i při hodnocení ERC grantů.

Ještě se vraťme k ERC. Vedle profesorů Pavla Exnera a Tomáše Jungwirtha jste v ERC patřil k nejvýše postaveným Čechům. Víte, kdo vás tehdy navrhl, doporučil?

Nevím. Jediné, co nám řekli, je, že hledali spolupracovníky, kteří „dělají originální věci“. Nominace byla na tři aktivní roky, ale smlouvy byly vždy na

Místo toho, abychom jim jen říkali, co a jak mají žadatelé dělat, postavíme je nejdříve do role hodnotitelů, aby si sami uvědomili, co je špatně. Když to udělají pořádně, pochopí, co a jak musí změnit.

jeden rok, nemusely být obnoveny. Střídají se vždy dva panely: jeden rok je panel aktivní a hodnotí, ve druhém roce je „spící“. To jsem tedy dělal celkem šest let. Poté jsem se na rok stal předsedou panelu.

Proč už nepokračujete? Nemůžete znovu?

Byl jsem osloven, abych pokračoval, a byla mi i zaslána smlouva, ale odmítl jsem. Cítil jsem, že bych to už dále nedělal dobře. Víte, ERC a hlavně vedení panelu mne stálo opravdu hodně energie. Chtěl jsem se již více věnovat studentům i své vlastní práci.

ERC grantům, respektive jejich žadatelům, se ovšem věnujete nadále. Univerzita Karlova spolu s Technologickým centrem AV ČR od roku 2010 pořádá workshopy a informační dny, které spoluorganizujete. Jak tahle spolupráce vznikla?

Cestou z Bruselu – z jednoho z hodnocení – si dvě mé sousedky v letadle do Prahy povídaly o ERC a přímo ve vztahu k Česku. Začal jsem se chtít nechtě usmívat... a dali jsme se s Petrou Fedorovou, dříve Perutkovou, do řeči. Byla to náhoda. Spolu jsme pak postupně uvedli v život – i s pomocí mnoha dalších – stávající systém podpory žadatelů.

Několikrát jsme se přišli podívat. Je to ostrý trénink pro vědce, kteří se chtějí tvrdého klání o granty nejen účastnit, ale skutečně je získat. Kolik lidí už těmi workshopy prošlo? Mnoho. Nemám to sečteno. Odhadem dvě třetiny, možná více, českých žadatelů o ERC granty jimi projdou či s námi alespoň konzultují projekt na

dálku. Místo toho, abychom jim jen říkali, co a jak mají žadatelé dělat, postavíme je nejdříve do role hodnotitelů, aby si sami uvědomili, co je špatně. Když to udělají pořádně, pochopí, co a jak musí změnit.

O ERC grantech se už hodně mluví. Čím jsou – vedle velkých peněz – tak jedinečné?

Sami vědci si určují, co chtějí zkoumat; nikdo jim nic nepředepisuje. ERC vytváří prostor osobnostem, které mohou převzít odpovědnost za ostatní. Mám moc rád Saint-Exupéryho knihu *Citadela*, kde je postava jediného Geometra říše, který je pokorný, moudrý a *ví*. Tisíce Vykladačů mu sice nejsou – a ani nemohou – být rovny, ale jejich práce má rovněž velkou cenu, bez nich by výsledné dílo nevzniklo. Povolání nejsou stejná, ale cíl je společný. Úspěch jednoho není újmou pro druhého; je prospěšný všem. Bereme to my vždy stejně? ↪

„Na Emory University nikoho nezajímalo vysvědčení z maturity, nějaké diplomy nebo potvrzení a papíry. Napsali šesti či sedmi lidem po světě: Znáte ho? Co si o něm myslíte? Tak se to dělá.“

Leckdy jistě ne. Lze shrnout, jak vypadá úspěšný ERC projekt?

Má unikátní myšlenku, která je dobře formulována a vysvětlena. Nevadí, že nevíte, jak to dopadne a je téměř úplně jedno, kolik z toho bude publikací. Musíte umět popsat směr a co učiníte, *když*... Musíte být věrohodní pro vytčený cíl, což musí být doloženo předchozími výsledky. Text musí být konzistentní a jasný, výborný nápad nestačí. Mohou rozhodnout detaily.

Někteří z úspěšných vědců UK získali interní podporu Primus pro zakládání vlastních výzkumných skupin a současně či následně také ERC. Vidíte tam nějakou souvislost?

Primus je skvělá věc a velká zásluha Jana Konvalinky, prorektora UK pro vědu a výzkum. Může žadatelům o ERC k získání grantu hodně pomoci. Nicméně radost mi dělají i ti nositelé Primusu, kte-

Strakošova „elephantofilie“

Slony a jejich zobrazení se Zdeněk Strakoš obklopuje rád. Kde se taková záliba vzala? „Od mala jsem hodně četl. A jako dítě jsem potkal knížku *Paví očko*, kde je hlavním hrdinou slon, který vede výpravu zachraňující malého kluka. Četl jsem to pořád, takže se mi to asi vrylo pod kůži. Jinému vysvětlení, že jsem býval slonem, nevěřím,“ směje se v tričku se slonem na prsou. „Ten komiksový strip mám rád. Vždy mě varuje, že když vykračuji jako frajer s nosem nahoru, následně si dost namlátím,“ líčí profesor. Tričko mu darovaly děti. Jiný dar dostal od kolegů k šedesátinám: na den se stal ošetřovatelem slonů. „Drhnutí slona dvacetimetrovým kartáčkem je fakt fuška,“ vzpomíná muž, který, ač řeší „vysokou matematiku“ a její výpočetní aplikace, nedá dopustit na psaní a poznámky rukou. „Říkám studentům: Pište tužkou! Když nepíšete tužkou, mizí s tím i systematičnost, uspořádanost myšlení, důkladnost, schopnost vystihnout to podstatné,“ radí Strakoš mladé generaci, která upřednostňuje tablety a PC.

ří nejsou sice úspěšní v ERC, ale kteří díky Primusu a dlouhodobé přípravě na podání ERC projektu přehodnotí přístup ke svému výzkumu, kladou si těžké otázky a nebojí se jít za nimi.

Proto na Univerzitě Karlově vznikla motivační prémie?

Přesně tak. Když s námi žadatelé o ERC granty intenzivně spolupracují, víme, kolik vložili do přípravy času a energie. Podání kvalitního projektu přispívá k dobrému jménu UK. Prostředí se mění skutky – a my chceme ukázat, že poctivá snaha se cení.

Na instituce v Česku se za celou dekádu existence ERC grantů dostaly zhruba jen čtyři desítky jejich řešitelů. Proč je úspěšnost českých žadatelů tak nízká? Čím to?

Roli hraje hlavně nepochopení ERC konceptu pod vlivem domácího prostředí, odfláknutí žádosti z ne-

vědomosti či pýchy, ale někdy i vnější okolnosti. I v hodnocení ECR se stávají vážné chyby, způsobené též předpojatostí. Odvolání se posuzuje pouze po formální stránce, většinou se odkáže na „scientific opinion“. Jsem na tu frázi skutečně alergický. Věda je racionální disciplína; názor musí být vždy založen na logicky vystavěném argumentu, jinak nemá žádnou váhu nezávisle na tom, kdo je pod ním podepsán. Ale na vnější okolnosti se nevymlouejme.

Vidíte u žádostí podávaných z Česka posun k lepšímu?

Určitě! Standard žádostí je na mnohem vyšší úrovni, než býval na začátku. Naše konkurence ale nestagnuje. Nemám sebemenší pochybnosti o schopnostech našich lidí, týmu a o kvalitě jejich nápadů, ale český systém je stále ubíjející, zaměřený na vykazování a „objektivizovaná kritéria“. Čeho?! Zoufale chybí podpora na jednotlivých pracovištích. Nemůžeme sklidit, co jsme nezasekli.

Co může UK učinit, aby získávala více špičkových grantů?

Univerzita Karlova dělá hodně; obtíž je na pracovištích. Určitě není jednoduché procházet změnami, jež ERC granty mohou na pracovištích přinést a přinášejí. Nebudou-li ale ERC řešitelé a špičkoví zahraniční vědci v našem prostředí vítáni a podporováni, nemůžeme je ve větší míře mít. To je jednoduchá rovnice. Na druhou stranu, když někdo roste vysoko, je hodně vidět a čas od času do něj uhodí – chce to vydržet. Existující příklady podpory mohou být inspirací.

ERC granty

uděluje Evropská výzkumná rada (European Research Council) z rozpočtu EU. Jedná se o výjimečné granty, které mají za cíl podporovat výjimečnou vědu. Důraz je kladen na zcela nové myšlenky, jež mohou výrazně ovlivnit daný obor, posunout jeho hranice nebo otevřít nové výzkumné perspektivy. V současné době lze žádat o pět typů ERC grantů: *Starting* (začínající vědci), *Consolidator* (mladí vědci s vlastními skupinami), *Advanced* (špičkoví vědci), *Synergy* (skupiny více řešitelů) a *Proof-of-Concept* (raná podpora aplikací).

Jak z nadhledu, který jste díky své práci získal, hodnotíte současnou vědu?

Nešťastím je fragmentace; přestáváme si rozumět. Vědci nemají čas, nejdou do hloubky, nečtou. Tlak na rychlost vede k povrchnosti, důkladnost mizí. Z vědy se stává byznys – není už vždy důležité, zda je něco doložený nezakreslený fakt, či dokázaný a správně v kontextu interpretovaný výrok. Důležitý je mnohdy pochybně měřený úspěch, citovanost, i za cenu neúplnosti argumentů a vědomého zamlčení obtíží (*povzdechne si a usrkne čaje*). Autoři se bojí diskutovat chyby, zmatky a nedostatky. Není to „výhodné“, výsledky ukazující chyby a mezery jsou označovány za negativní. Jde o logický nesmysl, vzniklý ztotožněním kritiky výsledku s kritikou autora. Některé výsledky, na nichž jsem se podílel, ukazují na závažné a stále šířené chyby. Někteří kolegové mi říkají, jen napůl žertem, že jsem jejich *svědomí*. To nejsem. Každý máme to svoje.

Vidíte naději v mladé generaci?

Jinak bych s ní nemohl tolik pracovat! Společensví mladých lidí kolem ERC je nádherné. Je to pro mne živá voda. Mám rád své studenty. Jsem vděčnou částičkou Univerzity Karlovy, jejíž povinností je pracovat tak, abychom „mohli být hrdi, že můžeme jiné z ciziny zvát k účasti...“. A k tomu patří i změna pohledu: od „české vědy“ na stále ve světě váženější „vědu v České republice“.

Prof. Ing. Zdeněk Strakoš, DrSc.,

od roku 2006 působí na Matematicko-fyzikální fakultě UK jako profesor. Vystudoval matematiku na ČVUT (1981), působil následně v Akademii věd (tehdy ČSAV), kde získal vědecké hodnosti. V letech 1991 až 2000 pracoval se dvěma přestávkami v USA. Věnuje se numerické a výpočtové matematice. Monografie z roku 2013 nazvaná *Krylov Subspace Methods, Principles and Analysis*, vydaná Oxford University Press (spoluautorem je Jörg Liesen), se stává jednou ze základních referencí oboru. Je také držitelem několika cen – včetně Donatia UK.

Teologické fakulty slaví jubileum

Před třiceti lety se k historickému aktu sešli (zleva) děkan HTF UK Zdeněk Kučera, děkan KTF UK Václav Wolf, děkan ETF UK Josef Smolík spolu s prvním porevolučním rektorem UK Radimem Paloušem.

Dne 24. září 1990, před třiceti lety, se to stalo. Po údobí komunistické perzekuce se teologie plně navrátila do svazku Univerzity Karlovy. Zatímco Katolická teologická fakulta (KTF UK) si letos připomíná tři dekády od znovuzачlenění – poněvadž teologie náležela již roku 1348 k zakládajícím součástem původního učení –, Evangelická (ETF UK) a Husitská (HTF UK) teologická fakulta prošly takzvanou inkorporací. Jakou mají historii, jak se jim vede?

V České republice v současnosti existuje pět teologických fakult, přičemž hned trojice z nich nese stejnou „značku“: pečeť UK. Takový počet rozličných teologických fakult pod jednou vysokou školou není obvyklý ani v evropském či světovém měřítku. Magazín *Forum* se ptal děkanů, jak při tomto jubileu společné roky hodnotí a co chystají do let následujících.

TEXT Drahomír Suchánek FOTO archiv UK

Teologové ve svazku Univerzity Karlovy

Teologická fakulta byla ve středověku vedle fakulty právnické a lékařské jednou ze tří základních odborných fakult tehdejších univerzit (patřila k nim navíc fakulta svobodných umění, artistická). Teologická fakulta tak jako jedna ze zakládajících fakult pražského vysokého učení tvořila součást univerzitní obce již od jejího vzniku.

Následně překonala krizové období pohusitské doby, kdy na dvě stě let přestala fakticky fungovat, a od 17. století opětovně rozvíjela svoji činnost. Záhy po vzniku Československé republiky však musela čelit snaze části akademické i občanské veřejnosti o vyčlenění teologických fakult (české a německé) ze svazku univerzit. Mezi válkami však k uskutečnění návrhu nedošlo. Česká teologická fakulta musela ukončit činnost až po zrušení českých vysokých škol za 2. světové války. Zatímco německá fungovala až do roku 1945, vzdělávání budoucích kněží pražské arcidiecéze se přeneslo do teologického ústavu v Břežanech.

V odlišném postavení se nacházela vyšší teologická studia protestantských církví. Na rozdíl od katolické teologie se již od počátku utvářela nově vzniklá Husova československá evangelická fakulta bohoslovecká (1919) coby autonomní vysoká škola, fungující mimo svazek UK, byť už nechyběly snahy o její „inkorporaci“. V jejím rámci probíhalo i vzdělávání nových duchovních pro Církev československou. Roku 1939 se ani této fakultě nevyhnul zákaz činnosti, kterou obnovila až po konci války. V roce 1950 – již s vládou KSČ v zemi – došlo k rozhod-

Teologie (z řeckého *theologia* = *theos*, bůh a *logos*, slovo) nebo též *bohosloví* je nauka o Bohu či božích a tématech s tím spojených. Teologická fakulta (dříve bohoslovecká fakulta) je fakulta specializující se na výuku teologie a související oblasti (například přípravu kněží, pastoraci, pedagogiku). Často bývá ve svém bádání vymezena věroukou určité církve, která se na jejím vedení podílí či zřizuje vysokou školu, k níž náleží.

Během tří dekad svobody si teologické fakulty vybudovaly uvnitř univerzitní obce své řádné a pevné místo. Získaly prostor pro rozvíjení pedagogické a badatelské činnosti, která nejednou přesahuje specifickou oblast teologie.

nutí rozdělit evangelická teologická studia na dvě samostatné fakulty: a sice Husovu československou bohosloveckou fakultu a Komenského evangelickou bohosloveckou fakultu; ani jedna z nich ale nemohla pomýšlet na začlenění do Univerzity Karlovy.

Porevoluční léta svobody

Teprve změněná situace po listopadu 1989 otevřela všem třem fakultám cestu k přijetí do svazku univerzity. Zákonem číslo 163/1990 Sb. ze dne 3. května 1990 byla do univerzitního organismu reinkorporována Katolická teologická fakulta UK, jež se tak mohla přihlásit k přerušené tradici. Souběžně došlo ke včlenění obou dalších teologických fakult, tedy Husitské teologické fakulty UK a Evangelické teologické fakulty UK. Slavnostní přijetí tří těchto fakult se konalo v Karolinu 24. září 1990, čímž se naplnilo dlouholeté úsilí a potvrzení místa vysoké školy teologie v nově se utvářející demokratické společnosti ČR.

Během tří dekad svobody si teologické fakulty vybudovaly uvnitř univerzitní obce své řádné a pevné místo. Získaly prostor pro rozvíjení pedagogické a badatelské činnosti, která nejednou přesahuje specifickou oblast teologie. Jsou si přitom vědomé toho, že v dnešní společnosti, která pohlíží na náboženské otázky s pochybnostmi, je mezioborový přínos teologických fakult zásadní a v mnoha směrech přínosný. Podílejí se proto na sociálních a charitativních projektech a prohlubují rovněž poznatky v oblasti dějin, umění či religionistiky.

Katolická teologická fakulta

Teologická fakulta, jejíž pokračovatelkou je KTF UK, patřila ke čtyřem zakládajícím fakultám pražského vysokého učení. Díky podpoře arcibiskupa Arnošta z Pardubic si rychle vybudovala významné postavení, rozvíjené působením schopných mistrů. Již zakládací listina Karlovy koleje ze 30. června 1366, zřízené pro tucet mistrů svobodných umění, trvala na tom, aby dva z nich byli schopni vykládat teologii. V tentýž rok vznikla mistrovská kolej Všech svatých („Andělská“), určená už jen pro teology a sídlící v domě U svatého Mikuláše. S rostoucím množstvím studentů stoupala potřeba dalších prostor pro výuku, přičemž hlavním místem teologických přednášek zůstaly prostory v rámci dnešního Karolina.

Poté, co v důsledku Kutnohorského dekretu mistři teologie odešli do zahraničí, a poté, co kostnický koncil suspendoval pražské obecné učení, přestala fakulta jako taková fungovat a výuka teologie se omezovala na aktivity jednotlivých mistrů.

Změna nastala až s příchodem jezuitů do Prahy. Od roku 1562 působila u Karlova mostu kolej sv. Klementa, při níž poskytovali jezuitští otcové komplexní vzdělání (základem bylo pětileté gymnázium, po němž následovaly tříletý filozofický kurz a dvouletá teologie). Spor o to, zda je pražský arcibiskup oprávněn užívat na klementinské akademii autoritu velkého kancléře, vyústil v to, že arcibiskup Arnošt Harrach založil kněžský seminář s přidruženou výukou teologie. Poté, co došlo roku 1654 k unifikaci Karlova učení s Ferdinandovou univerzitou, působila jediná společná teologická fakulta v prostorách jezuitského Klementina.

Teologie, etika, ale i umění

V prostorách Klementina zůstávala teologie i po zrušení jezuitského řádu (1773). V průběhu 19. století se však ukazovalo, že prostory a technické zázemí Klementina neodpovídají potřebám fakulty, která se navíc od akademického roku 1891/92 rozdělila na českou a německou část. Dosavadní prostory připadly fakultě německé. Česká fakulta od té doby nemá vlastní sídlo; bylo jí přislíbeno umístění v plánované novostavbě naproti dnešní budově Právnické fakulty. Od roku 1927 si pak česká i německá teologická fakulta pronajímala prostory v budově, kterou v Dejvicích vybudoval arcibiskup František Kordač.

Po zrušení českých vysokých škol za 2. světové války musela i česká fakulta ukončit svoji činnost, zatímco německá fungovala až do roku 1945. Po ukončení války došlo k rychlé obnově, ale pouze na krátkou dobu. Roku 1950 byla KTF vyloučena ze svazku Univerzity Karlovy, roku 1953 pak byla nuceně přemístěna do Litoměřic. Zde fungovala s pozmeněným názvem jako Římskokatolická cyrilometodějská bohoslovecká fakulta.

Teprve v roce 1990 došlo k opětovné inkorporaci do svazku UK. V souladu se zákonem o vysokých školách je součástí veřejné vysoké školy, nicméně souběžně je zřizována Svatým stolcem jako samostatná veřejná církevní právnická osoba, „církevní fakulta“. Její působení proto upravuje jak česká státní legislativa a vnitřní předpisy univerzity, tak kanonické právo. A její výuka dnes? V současnosti KTF UK zajišťuje akreditované studium teologie (pro laické i seminární studenty), dějin křesťanského umění, dějin evropské kultury, aplikované etiky a teologických nauk, přičemž je otevřena všem zájemcům o takové studium.

Evangelická teologická fakulta

Vyšší studia protestantské teologie neměla v českých zemích odpovídající intelektuální a pedagogické zázemí až do vzniku samostatného Československa. Od vydání tolerančního patentu císaře Josefa II. (1781) mohly v rámci rakouského císařství legálně působit církve luterského a reformovaného vyznání, vzdělávací vysokoškolský ústav však fungoval pouze ve Vídni (od 1850 se statutem fakulty), kam museli směřovat i případní kandidáti teologických studií z českých zemí. Tato absence odpovídajícího protestantského vzdělávacího ústavu vedla záhy po vzniku Československé republiky k usilovné snaze vytvořit vlastní českou bohosloveckou fakultu, ideálně jako součást Univerzity Karlovy.

Tento záměr byl úspěšný jen zčásti; v atmosféře, kdy se významná část akademické obce i společnosti snažila vyloučit ze svazku univerzity KTF, nenalezlo úsilí o vytvoření nové teologické fakulty v rámci univerzity větší podporu. Protestantská teologie se proto musela smířit se vznikem svébytné bohoslovecké fakulty pro výchovu protestantských duchovních (zákonem číslo 197/1919 Sb. z 8. dubna 1919 o zřízení Husovy československé evangelické fakulty bohoslovecké) jako samostatné fakulty mimo UK.

Již od svého počátku působila evangelická fakulta jako nadkonfesijní ústav, což bylo mimo jiné dáno nutností poskytnout zázemí pro členy nově vzniklé Církve československé. Vychovávala kandidáty duchovních povolání několika protestantských církví a úspěšně rozvíjela vedle teologie a biblistiky další aktivity, vycházející z tradic českého utrakvismu.

Pod útlakem režimů

Po vynuceném přerušení činnosti v protektorátním období (1939 až 1945) se v osvobozené republice přesunulo sídlo fakulty z Klementina do nových prostor v Konviktské ulici, respektive v Jirchářích, kde sídlila bohoslovecká kolej. Zde fakultu zastihly i zásadní změny následující po převzetí moci komunistickou stranou.

Zákonem číslo 112/1950 Sb. došlo k rozdělení na dvě samostatné části, z nichž na předchozí protestantský odkaz navázala Komenského evangelická bohoslovecká fakulta. Stejně jako ostatní teologické fakulty však musela čelit restrikcím a omezením ze strany socialistického státu, především stran počtu přijímaných studentů a svobody bádání. Fakulta měla fungovat jen jako ústav určený pro vzdělávání omezeného počtu duchovenstva pro potřeby protestantských církví bez většího zapojení do života – a bez komunikace s veřejností.

Obnova české demokratické společnosti umožnila i ETF UK plně se integrovat do univerzitního života a rozšířit své aktivity do řady dalších oblastí. V roce 1995 se fakulta nastěhovala do nově adaptované budovy v paláci Marathon v Černé ulici na Novém Městě pražském. Zde má k dispozici jak potřebné přednáškové prostory a odborné zázemí, tak moderní fakultní knihovnu s unikátním fondem tematické odborné literatury. Vedle studijních programů v evangelické teologii a sociální práci rozvíjí fakulta i činnost specializovaných center a institutů, díky nimž je rovněž zapojena do excelentního výzkumu.

Existence dnešní HTF UK je úzce spjata se vznikem a profilováním Církve československé, jež ve svých počátcích vycházela z požadavků katolického modernismu. Neúspěšná snaha dosáhnout uznání na straně katolické hierarchie i atmosféra vzniklé Československé republiky uspíšily rozhodnutí utvořit vlastní církevní skupinu, navazující na inspirující odkaz českého utrakvismu i křesťanství v širším slovanském kontextu.

Po rozchodu – myšlenkovém i organizačním – s katolickou církví stáli členové nově vzniklé Církve československé před výzvou zajistit zájemcům o vyšší teologické vzdělání odpovídající vzdělávací zázemí. To se podařilo částečně uskutečnit v rámci Husovy československé evangelické fakulty bohoslovecké, kam od roku 1921 začali přicházet adepti duchovního stavu Církve československé.

Soužití obou skupin v rámci jedné fakulty nebylo jednoduché. Většina profesorského sboru byla tvořena členy Českobratrské církve evangelické, zatímco postupně mezi studenty začali převažovat ti, kteří se hlásili k Církvi československé. Neuspokojivou organizační situaci nevyřešil ani vznik alternativní Vysoké školy bohovědné, která fungovala mezi lety 1933 až 1935; škola se potýkala s organizačními a ekonomickými obtížemi a nebyla státem aprobována jako veřejná vysoká škola. Řešení přineslo až vládní nařízení z 25. ledna 1935, jímž se měnil statut Husovy československé evangelické fakulty s tím, že byl výslovně postulován vznik zvláštní sekce pro vzdělávání církví odlišných od Československé církve evangelické, tedy zvláště pro Církev československou. Tak došlo ke vzniku nových profesorských stolic a důležitému personálnímu doplnění pedagogického sboru.

Z ilegality a přes příkoří

Po utlumení činnosti – kvůli uzavření vysokých škol (1939) – probíhala teologická výuka jen v ilegaltě, obnova činnosti fakulty v mimořádném letním semestru 1945 však prokázala velkou životaschopnost oboru, neboť se přihlásilo 250 studentů! Skutečným datem zrodu, který dovršil úsilí o vytvoření vlastního vysokoškolského zázemí teologického studia členů Církve československé, byl až 16. říjen 1950, kdy zahájila činnost samostatná Husova československá bohoslovecká fakulta (po oddělení od společné evangelické fakulty).

Působení fakulty v období postupné ateizace společnosti naráželo na množství různých omezení ze strany státních úřadů. Fakulta trpěla malým počtem přijímaných studentů, jimž bylo umožněno teologické studium, stejně jako zásahy do pedagogické a vědecké činnosti. I přes tyto problémy se však Husově fakultě podařilo utvářet vlastní tvůrčí zaměření, rozvíjející zejména biblickou teologii a ekumenické snahy vycházející z Husova odkazu a utrakvistické teologické tradice. Nové perspektivy a možnosti přišly ovšem až s inkorporací fakulty do svazku Univerzity Karlovy. Husitská teologická fakulta prokázala schopnost úspěšně se zapojit do mnoha vzdělávacích a vědeckých projektů a u řady oborů (například judaistiky, religionistiky či sociálních věd) rozvíjí úspěšný a uznávaný interdisciplinární výzkum.

Husitská teologická fakulta

Tricet let pospolu

V roce 1990 se Katolická teologická fakulta opět vrátila do svazku Univerzity Karlovy, jež současně přijala Evangelickou teologickou fakultu a Husitskou teologickou fakultu. Nejvyšší představitelé všech tří teologických fakult jsme požádali o stručné ohlédnutí za posledními třiceti lety ve společném svazku: „Jak hodnotíte tricet let v rámci Univerzity Karlovy?“

TEXT Drahomír Suchánek, Jiří Novák
FOTO archiv KTF UK, ETF UK, HTF UK

Akt dějinné spravedlnosti

Pro Katolickou teologickou fakultu znamenala reinkorporace především akt dějinné spravedlnosti, neboť vyloučení této zakládající součásti pražského obecného učení, k němuž došlo roku 1950, bylo projevem totalitní zvlůle. Ministr školství Zdeněk Nejedlý ho zdůvodnil údajnou nevědeckostí teologie, kterou ovšem poměřoval svou ideologií, jež spojovala prvky pozitivismu a marxisticko-leninské epistemologie. Skutečným důvodem byla snaha komunistického režimu dostat pod kontrolu vše, co souvisí s projevy náboženské svobody a s působením katolické církve.

Reinkorporace znamenala také návrat fakulty do jejího přirozeného životního prostředí, a proto i okamžik naděje. Rektor Radim Palouš jej vyjádřil slovy: „Teologie se vrací na Karlovu univerzitu. To není a nesmí být záležitostí pouze vnější organizační struktury Karlovy univerzity, to musí být i skutečností spirituální. A nikoli jen záležitostí tradic, ale i rezonancí s novým laděním druhé poloviny 20. století. To obojí by mělo znamenat návrat teologií na zdejší univerzitu. Logos o Bohu. Dej, Bože, aby všichni, kdo se o tento logos na univerzitě budou starat, byli právi tomuto vysokému nároku.“

Ohlédnutí za uplynulými třiceti lety ukazuje, o jak obtížný úkol se jedná. Naše fakulta nevstoupila do prostoru vnější svobody s dostatečnou svobodou vnitřní, a to ji na řadu let takřka paralyzovalo. Byl jsem u okamžiků, kdy byla tato situace překonána, a vždy znovu jsem vnímal univerzitní

souručenství jako jakýsi žebřík, po němž se může naše fakulta pnout, aby rostla vzhůru, místo aby zahnívala při zemi. Univerzita je společenství osob, jež Katolickou teologickou fakultu UK svými hodnotami, měřítky, obory a činnostmi stimulují a které ona sama může a chce obohacovat.

Jsem opravdu vděčný za vše dobré a radostné, co nám přináležitost k Univerzitě Karlově přináší. Přesto si občas postesknou, že *in unum vertere* by mělo znamenat ještě více. Především bych si přál, aby nás akademická obec vnímala jako fakultu pevně přimknutou ke své alma mater a obory, jimž se věnujeme, například teologii, dějiny umění, historii a další, jako vědu hodnou respektu a dialogu. Doufám také, že rozvoj univerzitních mechanismů a evaluačních kritérií nebude zapomínat na humanitní obory a že i nám – takovým, jací nyní jsme – bude citlivě napomáhat v našem úsilí stávat se lepšími. Hledím kupředu s vděčností, nadějí a zároveň i napjatým očekáváním.

prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D.
děkan Katolické teologické fakulty UK

Aklimatizovali jsme se – a těšíme se, co přijde

Čeští (a moravští) evangelíci usilují. Aspoň pokud jde o vzdělání. Nejdříve, po tolerančním patentu, usilovali o vlastní protestantskou fakultu. Josef II. je sice toleroval, ale vlastní fakulta už se mu zdála příliš. Potom se jim dostalo fakulty ve Vídni – jedné společné pro celé mocnářství. Usilovali o českou. Té se jim dostalo před 101 lety, po vzniku Československé republiky. Po celé období první republiky usilovali o její inkorporaci do Univerzity Karlovy. To se jim tehdy nepodařilo; to se podařilo jako zázrakem až v roce 1990. Takže mi tak trochu napadá, o co usilovat teď. Alespoň pokud jde o to vzdělání. Nejspíš abychom té alma mater, která nás přijala, pokud možno nedělali ostudu, a když se zadaří, tak třeba i dělali čest. A abychom pořád měli koho vzdělávat.

Inkorporace pro nás byla především velkou výzvou: sice jsme ji velice chtěli, ale zároveň jsme si za ta léta nuceně izolace zvykli žít po svém. Ale už jsme se, doufám, aklimatizovali, a teď si zase užíváme vymožeností, jež malé fakultě nabízí velká univerzita.

Myslím, že to, jak jsme se asi sžívali s univerzitním prostředím, je celkem představitelné. Spíše si někdy říkám, jak jsme asi museli na to univerzitní prostředí působit my: maličká fakulta, ještě k tomu teologická a ještě ke všemu takové vtrhly do univerzity hned tři.

Jsme fakultou veskrze ekumenickou: přicházejí k nám studenti ze všech protestantských církví, které se v českých zemích vyskytují (a že těch církví je poměrně dost, jen členů právě nemají příliš), ale důležitá je pro nás i spolupráce s katolíky: s Institutem ekumenických studií a Vyšší odbornou školou Jabok. Obou těchto institucí si vážíme více, než oni vůbec tuší.

Zažili jsme devadesátá léta hojnosti, s poslucháři narvanými posluchači. A pak také samozřejmě i hubená léta. Demografická deprese se svého času podepsala na všech fakultách, ale zatímco ty velké už se z ní otrpaly, na malé fakultě se přelévá do deprese pedagogů v poloprázdných posluchárnách. Ale i to zase pomine.

Nejnověji jsme se v dobách koronaviru naučili „civět“ na studenty skrze obrazovku a doufat, že když k nim takto promlouváme, nemají vypnutý zvuk.

A tak hledíme optimisticky do budoucnosti a těšíme se, co přijde.

doc. Jiří Mrázek, Th.D.
děkan Evangelické teologické fakulty UK

Mezioborovost jako šťastné řešení

Smutná kapitola v dějinách českého teologického školství nastala brzy po „vítězném“ únoru 1948 – v roce 1950 byly zřízeny státní bohoslovecké fakulty, které měly vychovávat výhradně kněze a nemít nic společného s vědou. Nepodléhaly ministerstvu školství, ale zvláštnímu úřadu, později ministerstvu kultury. V celém tehdejší Československu byly pochopitelně mimo univerzity. Bylo jich celkem šest pro různé konfese a cíl byl daný: budou existovat, dokud bude potřeba vychovávat kněžský dorost. Předpokládalo se, že náboženství postupně odumře. Jednotlivé fakulty se bránily a většinou udržely akademickou úroveň.

Fakulta, na níž působím, se jmenovala Husova československá bohoslovecká fakulta v Praze a byla určena pro výchovu dorostu Církve československé (husitské – od roku 1971). Její tehdejší učitelé se snažili, co mohli: sledovat vývoj oboru ve světě, pod velkým tlakem mít zahraniční odborné styky. Mnohé se podařilo a hlavně: podařilo se udržet úroveň doktorátů a habilitací, i když státní předpisy nic takového nevyžadovaly. Samozřejmě i fakulta přivítala listopad 1989 a následnou inkorporaci do UK (jako Husitská teologická fakulta). Bylo jasné, že fakulta se udrží jen tehdy, budou-li na ní přednášeny další obory, křesťanství blízké a pro církev potřebné, třeba sociální a charitativní práce. Zavedla tento model a posléze se jím daly inspirovat všechny ostatní teologické fakulty v Čechách i na Slovensku. Ukázal se jako nosný.

Před fakultou se otevřely netušené možnosti a velké příležitosti; ukázalo se, že v té době byla její úroveň tak dobrá, že inkorporace neznamena pro ni nic nepřírodního. Byl tu problém administrativní – zde trvalo srůstání s univerzitou poměrně dlouho a dnes je zapotřebí konstatovat, že je stejně jako ostatní teologické fakulty do univerzity plně integrovaná.

Je tu ovšem otázka, na niž musí odpovědět každá generace aktuálně a specificky: patří teologické fakulty na moderní univerzitu? Jaký je vztah teologie a univerzity? Podstata této otázky plyne ze skutečnosti, že předmět teologického bádání je specifický, specifická je i metodologie. Právě pro nové hodnocení vědy je potřeba vzít tuto otázku vážně. Já se osobně domnívám, že na evropskou univerzitu křesťanská teologická fakulta patří.

Ale mantinely musejí být specifické. Právě vzhledem ke specifčnosti teologie jako vědy není možné ji dle zámořských kritérií stavět vedle filozofie a religionistiky. Postavení teologie – nejen na HTF UK, ale v Evropě – globálně mezi ostatními vědeckými disciplínami je třeba nově definovat. Jedině tak je možná plodná práce v univerzitním prostředí. To by mělo být cílem nás všech, samozřejmě při zachování veškerých konfesních a dalších odlišností. Naše fakulta má stále dostatek studentů; její mezioborovost se ukázala jako velmi šťastné řešení.

doc. ThDr. Kamila Veverková, Ph.D.
děkanka Husitské teologické fakulty UK

Sluneční králové září v Praze

TEXT Pavla Hubálková
FOTO Vladimír Šigut

Konečně! Česká veřejnost se – navzdory koronavirové epidemii i dalším úskalím – dočkala a Národní muzeum v Praze od konce srpna hostí starověké artefakty nesmírné ceny. Výjimečná výstava nese název Sluneční králové, jenž odkazuje na panovníky 5. dynastie (z období 2435 až 2306 před našim letopočtem), kteří uctívali slunečního boha Rea – a jsou neodmyslitelně spjata s lokalitou Abúsír poblíž Káhiry. Právě tam již řadu dekád pracují světově uznávaní vědci z Českého egyptologického ústavu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

„Národní muzeum hostí jednu z nejvýznamnějších výstav za celou dobu své existence,“ řekl Michal Lukeš, generální ředitel Národního muzea. „Je to zázrak, že se nám výstavu, která je splněným snem několika generací českých egyptologů, podařilo uskutečnit téměř beze změn i v době koronavirové pandemie, která ochromila svět,“ dodal historik vzdělaný na UK.

Bez nadsázky unikátní akce představuje tři stovky předmětů, z nichž některé ohromují krásou i po 5000 letech. „Poprvé v historii opustilo Egypt celkem devadesát předmětů, které tvoří třetinu pražské výstavy,“ komentoval Khaled El-Enany, egyptský ministr turismu a památek. Další předměty pocházejí z německých či tuzemských muzejních sbírek.

Expozice zaujme moderním pojetím, architekturou a využitím multimedií, které návštěvníky „přenesou“ do časů starého Egypta. „Výstava seznamuje nejen se samotnými předměty, ale vypráví i ojedinělý příběh staroegyptské civilizace stavitelů pyramid,“ řekl vedoucí českých archeologických výzkumů profesor Miroslav Bárta. Prorektor Univerzity Karlovy tím zve všechny zájemce o poznávání dějin i kultur na výstavu, jež je v muzeu k vidění až do 7. února 2021.

www.slunecnikralove.cz

Top pět objevů

Generace egyptologů a archeologů, kteří odkrývají památky v Abúsíru, snily, že své objevy reálně představí i českému publiku. Nikoliv jen na fotografiích či filmech, ale skutečně, takřka hmatatelně... Že je přivezou do Česka. A ten velký sen se naplnil. Ze stovek exponátů, jež jsou k vidění v Národním muzeu až do 7. února 2021, vybírá *Forum* alespoň pět.

TEXT Martin Rychlík, Český egyptologický ústav FF UK
FOTO Český egyptologický ústav FF UK, Národní muzeum

Socha panovníka Raneferefa

Raneferef může být s trochou nadsázky označen za Tutanchamona Staré říše. I jeho jméno bylo dlouho známé, ale podobnosti o jeho hrobce a vládě nikdo neznal. Záhadu osvětlil až výzkum uskutečněný českými egyptology v průběhu osmdesátých let 20. století, který ukázal, jak bohatý materiál se skrýval pod pískem zakrývajícím zbytky jeho nedokončeného pohřebního komplexu v Abúsíru. Překvapením byl objev souboru královských soch, rozsáhlého papyrového archivu, množství kultovního náčiní a pozůstatků výzdoby dokončovaného zádušního chrámu. Celý svět žasl nad tím, co vydala lokalita vědeckou veřejností dříve považovaná za zcela probádanou.

Sanchuptahův oltář

Jak dosvědčuje tento oltář, ne všechny nejkrásnější kusy musejí pocházet z hrobek významných hodnostářů. Sanchuptah byl nižším úředníkem, jemuž byla dopřána jen jednoduchá cihlová hrobka. Jaké překvapení ale na archeology čekalo, když v rámci sondážních prací narazili na výjimečně umělecky vyvedený oltář ležící přímo před obětní nikou. Bylo na něm místo pro všechny základní komodity, které zemřelý po smrti potřeboval. Dva „bazénky“ sloužily na vodu a pivo, kruhová deska měla nést maso, chléb a ovoce. V kameni vytesané náčiní na očistu a tabulka s oleji pak zajišťovaly potřeby pro obětní rituál. To vše bylo obkrouženo obětními formullemi, jménem a tituly zemřelého a jeho podobou. Takto vybaven mohl Sanchuptah vstoupit do zásvětní existence.

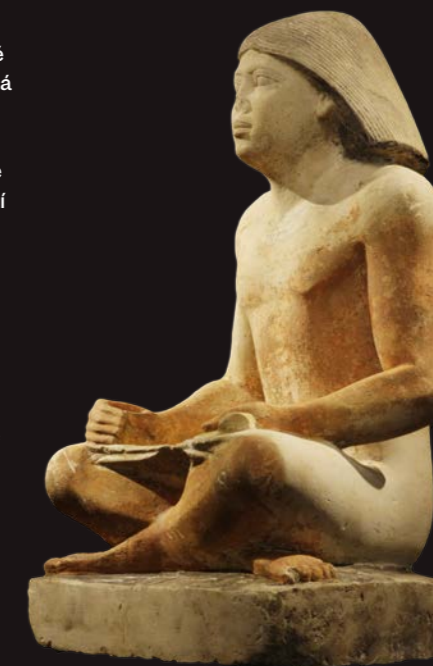
Socha písaře Nefera

Sošky písařů doložené z doby Staré říše by bylo možné spočítat na prstech jedné ruky. Žádný z nich však nemá na papyrovém svitku rozloženém na sukničce vyrytý text s obětní formulí tak jako Nefer. Jeho socha byla spolu s dalšími nalezena v takzvaném serdábu – místě určeném v hrobce pro sochy zemřelého – v jeho skalní hrobce. Do Neferova serdábu již ve starověku pronikli zloději při hledání cenností v pohřební výbavě. Sochami se trochu probrali, některé tím lehce poškodili, ale většina soch zůstala zachována ve výborném stavu. To, co starověcí zloději ponechali na místě jako nedůležité, po několika tisíciletích objevil v roce 2012 tým profesora Miroslava Bárty pod nánosy písku a zapsal se tímto výjimečným nálezem do dějin české a světové egyptologie.

lufaovy kanopy

Věčnost nemohla být zajištěna jen skrze obětiny a zádušní kult. Podstatnou podmínkou pro vstup do posmrtného života bylo zachování těla zemřelého. K tomu sloužila mumifikace, která na počátku dějin Egypta spočívala v přirozeném procesu vysušování těl v pouštním písku, ale postupem doby přecházela v umělé, ritualizované přetváření pomíjejícího těla v tělo „věčné“. To mimo jiné obnášelo i vyjmutí vnitřností z břišní dutiny a jejich následné nabalzamování. Zásadní význam mělo srdce, které představovalo sídlo duše a svědomí a vracelo se zpět do již vysušeného těla. Játra, žaludek, plíce a střeva našly po příslušné úpravě místo ve čtyřech nádobách čili kanopách. Jednalo se o nádoby se širokým hrdlem a víkem s podobou zemřelého nebo čtyř Horových synů.

Tvář princezny Šeretnebtetj

Kdo byla princezna Šeretnebtetj, jejíž jméno, sochu i tělo skrýval písek v Abúsíru po dlouhá tisíciletí? Proč byla pohřbena v nedokončené pohřební komoře na dně hluboké šachty, snad bez bohaté pohřební výbavy? Kdo byl její manžel a rodina, která stála za ním a umožnila mu sňatek s královskou dcerou? I přes úžasné nálezy, jakým je právě objev souboru soch princezny Šeretnebtetj, připomíná někdy archeologie spíše detektivní práci a přináší třeba více otázek než odpovědí. I takový může být úspěšný archeologický výzkum, který je plný otazníků nebo zajímavých teorií o králich, princeznách, mocných úřednících, vlivných rodinách a jejich vazbách.

Studentům prospěje vědecká průprava

**Hematolog Jan Trka vyrůstal v rodině učitelů-
vědců, tudíž od mala vnímal vědu jako neodmys-
litelnou součást práce a života. Možná i proto se
stal vedoucím vědecko-diagnostické laboratoře
v Motole a je také proděkanem pro vědu a výzkum
na 2. lékařské fakultě UK.**

TEXT Pavla Hubálková FOTO Vladimír Šigut

Když Jan Trka vystudoval Fakultu dětského lékařství UK (dnešní 2. LF UK), tak si při nástupu na II. dětskou kliniku Fakultní nemocnice Motol plánoval, že se bude věnovat endokrinologii – a dětskému diabetu. „Byl jsem však přidělen na hematologii, kde jsem potkal profesora Starého, který mne pro obor nadchla a stal se mi celoživotním mentorem,“ vysvětluje proděkan Trka.

„Oba mí rodiče jsou jaderní fyzici a kromě výuky na VŠCHT a MFF UK se věnovali výzkumu, takže jsem ve vědeckém prostředí vyrůstal,“ vzpomíná, proč měl k vědě blízko. Po medicíně se tak automaticky přihlásil na doktorské studium v oboru molekulární genetiky. „Chtěli jsme zavádět nové léčebné protokoly, k čemuž bylo zapotřebí zavést nové způsoby diagnostiky – nové labora-

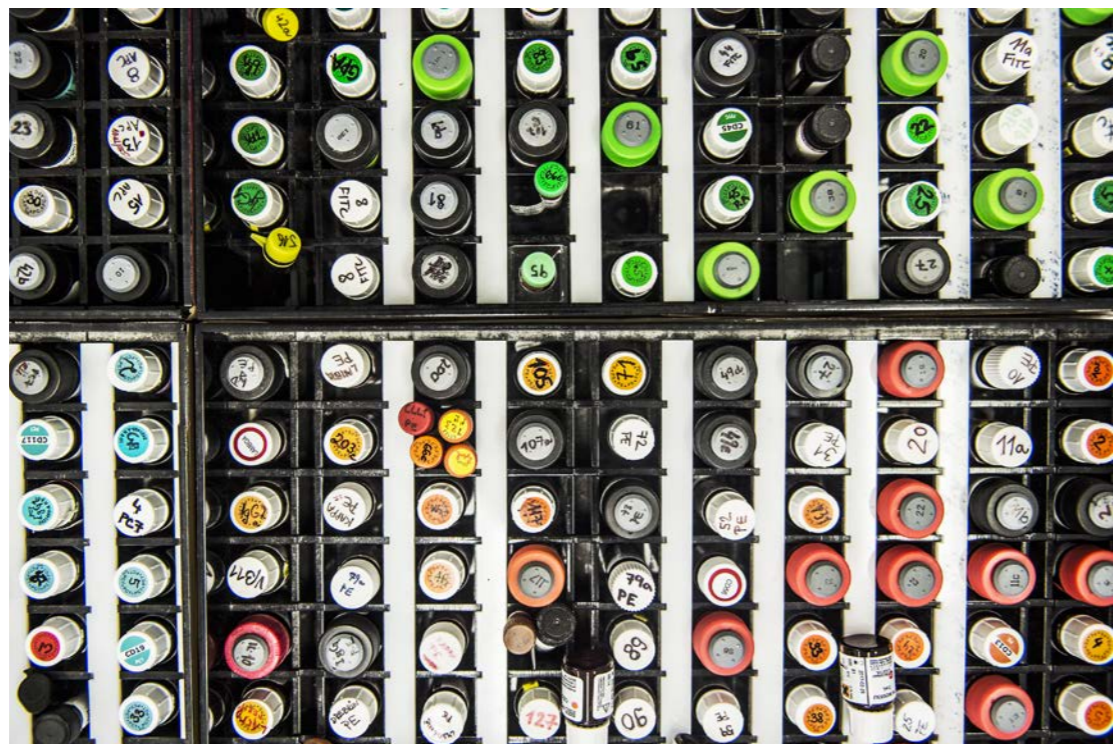
torní techniky pro stanovení genetických aberací,“ líčí muž, jenž během pobytů v rakouských a britských laboratořích získal mnoho zkušeností a také inspiraci pro založení diagnosticko-výzkumné laboratoře při 2. LF a Fakultní nemocnici Motol: CLIP (čili *Childhood Leukaemia Investigation Prague*). „Začínali jsme ve dvou v jedné malé místnosti, postupně jsme se rozrůstali a dnes sídlíme ve dvou patrech a je nás přes čtyřicet,“ popisuje s úsměvem profesor Trka, vedoucí laboratoře molekulární genetiky, jež spolu s laboratoří cytometrie tvoří CLIP.

Spojovník diagnostiky i výzkumu

Laboratoř CLIP i po třiceti letech fungování zůstává unikátním pracovištěm, které je známé i ve světě. „Diagnostika za tu dobu prošla obrovským vývojem.

Dnes díky moderním technikám, jako je například transkriptomové sekvenování, zjistíme genetickou podstatu onemocnění téměř u všech pacientů. I když někdy je to tak trochu detektivní práce,“ přiznává Trka.

Osekvenovat lidský genom je dnes již docela jednoduché, složitější je ale získaná data zpracovat a interpretovat. „V našem týmu tak mají nepostradatelné místo také bioinformatici a statistici, kteří nám pomáhají se zpracováním dat,“ popisuje. „Pojišťovny a grantové agentury však stále nejsou zvyklé, že pro naši práci potřebujeme financovat i takové profese nebo nákup nového serveru pro ukládání dat,“ povzdechne si pod vousy. Ač v Česku již existují místa, kde mají stejné, ne-li lepší, technické vybavení a přístroje, CLIP zůstává diagnostickou jedničkou.

Celý rozhovor najdete na webu magazínu Forum.

CAR-T proti dětské leukémii

Doktorka Lucie Šrámková je zářným příkladem toho, jak lze úspěšně využívat výsledky výzkumů v klinické praxi. Působí jako lékařka na Klinice dětské hematologie a onkologie při Fakultní nemocnici Motol a na 2. LF UK. Specializuje se na léčbu akutních dětských leukémií a k vědě má blízko; jejím školitelem při Ph.D. studiu v oboru molekulární genetiky byl profesor Jan Trka.

I díky přispění Šrámkové se revoluční způsob léčby pomocí takzvaných CAR-T cells používá už i v Česku. Imunoterapie pomocí CAR-T využívá sílu imunitního systému. Pacientovy T-lymfocyty (*buňky imunitního systému, jež mají přirozenou schopnost nádorové buňky rozpoznat a zničit – pozn. red.*) se pomocí genové modifikace upraví, „přeprogramují“, aby lépe, efektivněji a specificky rozpoznávaly a ničily nádorové buňky. „Poprvé jsem se s tímto novým konceptem léčby setkala v roce 2015 na konferenci; vypadalo to tehdy jako sci-fi – revoluční a fascinující způsob léčby,“ říká hematoložka. A na metodu CAR-T si Šrámková vzpomněla, když měli na oddělení malého pacienta, jemuž se i po transplantaci kostní dřeně onemocnění vrátilo a ne-

pomáhalo ozařování ani chemoterapie... „Troufale jsem napsala na tři místa v Americe, kde jsem věděla, že zkoušejí novou léčbu. A s jedním pracovištěm jsme se domluvili, že chlapce zařadí do klinické studie,“ líčí. Pacient si udělal výlet do Ameriky, kde podstoupil léčbu pomocí CAR-T – a jen díky tomu přežil. „A to mě motivovalo, abychom možnost této léčby vyjednali i přímo v ČR. Což se po pěti letech také povedlo a teď u nás pomocí CAR-T cells léčíme už dva další pacienty,“ popisuje Šrámková. A věří, že je to správná cesta: „Do budoucna se počítá s tím, že CAR-T cells budou využitelné pro desítky typů hematologických i solidních nádorů.“

Troufale jsem napsala na tři místa v Americe, kde jsem věděla, že zkoušejí novou léčbu. A s jedním pracovištěm jsme se domluvili, že chlapce zařadí do klinické studie.

„Sbíhají se nám tu vzorky z celé České i Slovenské republiky, protože máme unikátní znalosti a zkušenosti,“ říká hrdě. Kromě rutinní diagnostiky se věnují i klinickému výzkumu. „Nedávno se například kolegům podařilo popsat zcela nový podtyp leukémie. Tyto výsledky publikovali v nejprestižnějším oborovém časopise, v *Blood*,“ popisuje úspěch, který vzbudil značný ohlas v mezinárodní odborné komunitě a má rovněž konkrétní dopad na léčbu pacientů.

Klinická praxe Trkovi nechybí; i diagnostika je přece součástí léčby. „Díky tomu, že pacienty známe jen jako ‚čísla‘, se nám daří udržovat emoční odstup

Prof. MUDr. Jan Trka, Ph.D., je proděkanem pro vědu a výzkum na 2. LF UK a vedoucím laboratoře CLIP. Vystudoval Fakultu dětského lékařství UK (dnešní 2. LF UK), doktorát získal v oboru molekulární genetiky. Věnuje se hematologii, především molekulárněgenetickým znakům a diagnostice akutních lymfoblastických leukémií. Miluje umění a sport.

a jejich osobní příběhy se nás tolik nedotýkají,“ vysvětluje hematolog. „Jediné, co mi chybí, je kontakt s dětmi a rodiči – bavilo mě si s nimi povídat a vysvětlovat jim léčbu,“ říká. Teď se osobně věnuje alespoň studentům UK.

Trka působí jako proděkan pro vědu a výzkum na 2. LF UK. Od začátku jeho působení se již mnohé změnilo, i tak ale stále vidí slabá místa. „Medikům chybí základy vědecké práce, nikdo je neučí, jak číst vědecké články, jak kriticky zhodnotit výsledky studie, jak poznat kvalitní a nekvalitní práce, jak o datech přemýšlet, jak je prezentovat,“ míní. I proto spolupřehledává každoroční fakultní konferenci, jejímž cílem je umožnit studentům a mladým lékařům prezentovat výsledky vlastní vědecké práce v přátelské atmosféře a dozvědět se, co dělají kolegové. Akce není vždy jen o vědě. „Na programu nechybí tradiční běh Motolská míle, kulturní vystoupení EKG dvojice Rudiš-Malijevský nebo debaty – letos na téma *Kdo se bojí feminizace medicíny* – nebo přednáška Jana Royta *Smrt a její reflexe ve výtvarném umění*,“ vyjmenovává Trka letošní lákadla.

Renesanční osobnost?

Kdo Trku blíže zná, ví o jeho až „renesančních“ zájmech. „Spíš si připadám

jako brouk Pytlík, který se ale nebojí říkat, co si myslí, a když může, tak i koná,“ namítá profesor, který byl mimo jiné dramaturgem koncertů vážné hudby na 2. LF. „Tuto tradici pořádání koncertů vážné hudby započal (loni zesnulý) profesor Josef Koutecký a bylo mi velikou ctí pokračovat. Bavilo mne vybírat skladby, tvořit program, komunikovat s hudebníky,“ nadchne se při vzpomínkách.

Při své práci využívá i své záliby ve výtvarném umění – tvoří plakáty na nejrozličnější akce, loga nebo myší komiksy, které znají návštěvníci laboratoří CLIP. „Mezi mé oblíbené styly patří americký poválečný abstraktní expresionismus, němečtí romantici 19. století, čeští surrealisté, ale i moderní abstrakce a americký pop-art. Z cest po Asii si s oblibou vozím japonské a korejské dřevoryty,“ dodává vědec, který na cestách navštěvuje galerie – a leckdy i sportoviště.

„Celý život hraji závodně softball. Poprvé jsem se k tomu dostal jako malý na univerzitním táboře Albeř a hned se mi to zalíbilo,“ usmívá se milovník veškerých sportů. Závodně hrál také volejbal, baví ho jízda na kole, kondičně boxuje. „A i když na to nevydávám, hraji basket,“ líčí fanda NBA, který si Prahou sviští na nepřehlédnutelné červené motorce, na stylové vespě.

Učte se cizí jazyky tak jako miminka

Je v nezbytném kontaktu s caparty, protože ji zajímá, jak se děti učí mluvit. Kateřina Chládková se jako jedna z mála na světě věnuje výzkumu raného osvojování jazyka. Se svým vědeckým týmem, který získal od Univerzity Karlovy interní podporu Primus, už například zjistila, že rozlišovat jednotlivé samohlásky a jejich délku se začínáme učit dokonce již před narozením.

TEXT Pavla Hubálková FOTO Vladimír Šigut

Zkoumat jazyk nemluvnat zní téměř jako oxymóron, protimluv. Jak to probíhá?

To ano, nemluvnata nám toho moc neřeknou (*směje se*). Zkoumáme jejich mozkovou aktivitu – signál EEG – nebo jak na nejrůznější zvukové sekvence reagují pohledem či pohybem hlavy. Ale je to jen malá část, náš výzkum zahrnuje i počítačové modelování, programování a statistiku.

Jak jste se k takovému výzkumu dostala?

Už od magisterského studia v Holandsku jsem se věnovala fonetice u dospělých a u starších dětí, ale velmi mě lákalo právě nejranější osvojování řeči, poněvadž je to téma, jemuž se téměř nikdo nevěnuje. A přitom je klíčové – jazyk nás definuje jako člověka, odlišuje nás od ostatních a lepší pochopení raného učení mateřského jazyka pomůže mimo jiné při učení cizích jazyků. Během doktorského studia jsme měli každý rok reportovací schůzky s vedoucím práce a mentorem. A ten se mne jednou zeptal, kde se vidím za pět let. Úplně automaticky jsem mu odpověděla, že si v Praze založím *BabyLab*.

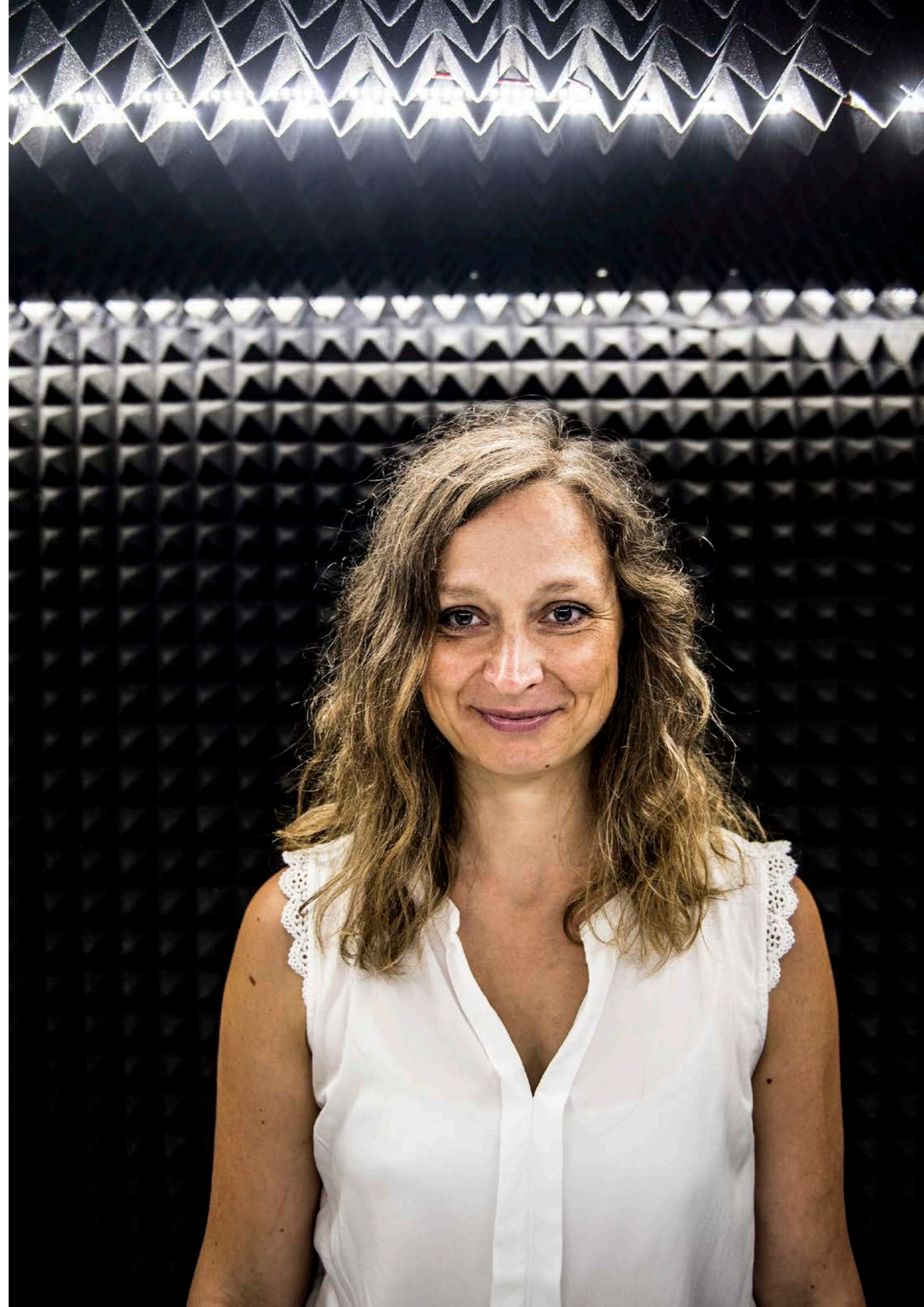
A to se mi dva roky nazpět i díky podpoře Primus podařilo.

Jak vypadá práce s miminky?

To záleží na věku. V jednom projektu se zaměřujeme na novorozence v porodnicích. Probíhá to tak, že je spolu s maminkou vezmeme do tiché místnosti, kde na hlavičku dostanou čepičku s elektrodami a na uši speciální malá sluchátka, do nichž jim pouštíme rozličné zvukové sekvence a měříme aktivitu jejich mozku. Novorozenec celý pokus prospí – a maminka si třeba čte. Starší děti, které už tolik nespí a více se hýbou, si zveme přímo k nám do laboratoře, kde jim pouštíme různé zvuky a také obrázky, a sledujeme, jak na to reagují pohledem a pohybem hlavy.

Zajímavé. Co už víme o raném osvojování jazyka?

Zatím poměrně málo. Vědeckých skupin, které se věnují ranému osvojování jazyka, totiž moc není. Osvojování češtiny u takto malých dětí studuje-

me dokonce jako jediní. Dříve se třeba myslelo, že se děti rodí jako „univerzální posluchači“ rozlišující jen rytmus a intonaci a teprve během prvního půl roku až roku od narození si osvojí specifika mateřského jazyka, například rozpoznávat české samohlásky A, E, I, O, U. My jsme ale zjistili, že se to začínají učit už během těhotenství. Také víme, že novorozeně rozpozná hlas matky od hlasu jiné ženy. Rozpozná svůj rodný jazyk od cizích jazyků či jiných zvuků. Už novorozeně pláče v melodii své mateřštiny – francouzská miminka pláčou se stoupavou intonací, německá s intonací klesavou.

Je něco specifického pro češtinu?

Čeština je od ostatních jazyků specifická tím, že rozlišuje samohláskovou délku – slova *rada* a *ráda* mají úplně jiný význam. A to pak dělá Řekům nebo Španělům při učení se češtině potíže; oni to neznají – ve španělštině má *casa* i *cása* stejný význam. A nám se podařilo zjistit, že české děti se před narozením začínají učit rozlišovat nejen samohlásky, ale i tento délkový rozdíl.

Přibližte, jak jste na něco takového mohli vůbec přijít...

Miminkům pouštíme nejrůznější sekvence, nespécifické zvuky, hlásky, slabiky, ale rovněž celá slova i věty, a poté zpětně – ze signálu EEG – vyhodnocujeme, zda na to jejich mozek reagoval odlišně.

„Správná intonace a rytmus je pro posluchače mnohem důležitější než bezchybná gramatika.“

Mnoho věcí také modelujeme a simulujeme na počítačích, ne vše se dá přímo měřit. Náš tým tak kromě lingvistů, neurovědčů, pediatrů a psychologů zahrnuje i fyziky a informatiky.

Zjistili jste s lingvisty, že třeba existují jazyky, které se „hůře“ učí?

U prvního jazyka ne. Ovšem při učení se dalším jazykům záleží, jak je ten rodný podobný tomu novému. Čeština je intonačně monotónní, proto nám dává více práce znít dobře anglicky. Přitom se ukazuje, jak moc je to důležité. Děti si například raději hrají s dětmi téhož dialektu. Podle jiných výzkumů se také ukazuje, že když má člověk přízvuk, lidé mu méně věří... To by byla obrovská nevýhoda v kontextu koronavirové pandemie a online vědeckých konferencí, kdy není k vidění řeč těla a jste odkázáni pouze na zvuk. Ostatně na bezchybnou výslovnost a prozódii – melodii a rytmus – cizího jazyka se zaměřovali už váleční špioni, aby se neprozradili.

Kateřina Chládková, M.A., Ph.D., působí na Filozofické fakultě UK a v Psychologickém ústavu Akademie věd ČR. Mnoho let strávila v zahraničí na univerzitách v Amsterdamu a Lipsku. I díky interní podpoře UK Primus vede multidisciplinární a ojedinělý tým.

Poradíte, jak se nejlépe učit cizí jazyky?

Tak jako miminka – poslouchat, pozorovat a snažit se pochopit cizojazyčné situace v reálném kontextu. A první půlrok ideálně ani nemluvit a určitě nečíst a nepsat. Pak získáte přízvuk a cit pro jazyk jako rodilý mluvčí. Ale chápu, že to je nepraktický způsob – málokdo má takovou trpělivost a čas (*usmívá se*). Přízvuk se dá samozřejmě i přeučit, ale to stojí mnohem víc úsilí.

Existuje něco jako „mít buňky na cizí jazyky“?

Při učení se jazykům pomáhá hudební sluch. Člověk ale vůbec nemusí být trénovaný muzikant, stačí, když má schopnost vnímat rytmus a melodii. Správná intonace je totiž pro posluchače důležitější než bezchybná gramatika. Proto nám Holanďané zní v angličtině jako rodilí mluvčí, i když třeba dělají gramatické chyby; oba tyto jazyky jsou si rytmicky a melodicky podobné.

Existuje hodně bilingvních rodin. Jak probíhá osvojování řeči u nich?

Mezi pediatry a logopedy docela dlouho panoval názor, že by se na děti nemělo mluvit dvěma jazyky, protože to prý může způsobit opožděný vývoj. To už je naštěstí vyvráceno. Bilingvní děti mohou mít zdánlivě trochu pomalejší začátek, protože mají například svoji slovní zásobu rozdělenou na dva jazyky, jenže brzy to doženou – a mají z toho celožitelní benefit.

Pomohl by při učení poslech cizojazyčných nahrávek už v těhotenství?

To je právě věc, na kterou se plánujeme zaměřit v jednom z dalších výzkumů. Kdyby žena během těhotenství pravidelně mluvila dvěma jazyky, mohlo by to i pomoci. Teoreticky by mohl mít vliv také každodenní poslech nahrávek cizí řeči, ale to musejí vědci ještě empiricky ověřit. Pokud si však má dítě skutečně osvojit více jazyků, musí jim být vystaveno i po narození, a to v sociálním kontextu, tedy v komunikaci s reálným člověkem. Pouhé nahrávky stačit nebudou.

Jaké máte další plány?

Chystáme se studovat i vliv nářečí. U předčasně narozených miminek zase budeme zkoumat, kdy přesně se lidé začínají učit rozlišovat jednotlivé hlásky mateřského jazyka.

V čem spatřujete limity výzkumu? Co vás omezuje?

Mít dostatek miminek (*rozesměje se*). To byl například v Holandsku největší problém. Naopak v Česku jsou rodiče do tohoto výzkumu velmi zapálení a dobrovolníků jsme zatím měli dostatek. To bylo pro mne velmi milé překvapení. Pro nás je i výhodou, že v Česku bývá běžné zůstat pár dní v porodnici, přičemž máme prostor pro výzkum. V Nizozemsku nebo ve Velké Británii jdete už za pár hodin po porodu domů, tudíž tam výzkum řeči u novorozenců téměř neprobíhá.

O čem sní potkani (a my)

Výzkumným tématem Karla Blahny je spánek. V Biomedicinském centru Lékařské fakulty UK v Plzni zjišťuje, jak se mění spánková aktivita mozku ve zdraví a v nemoci. Tomuto tématu se může věnovat i díky interní podpoře UK Primus.

TEXT Pavla Hubálková FOTO Hynek Glos

Spánek jej zaujal – nikoliv jako odpočinek, ale z čiré zvědavosti – už během studia medicíny. Je to totiž velmi zajímavý stav neuronální aktivity, kdy se vypnou určité části mozku, například sensorické vstupy. „Mozek ve spánku pracuje v jiném módu a mohou se tam projevit různé patologie a odlišnosti mezi zdravým a nemocným mozkem,“ líčí doktor Blahna. A právě správné pochopení mechanismu nemoci je klíčové pro jejich možnou léčbu, pro lepší poznání.

Zacíleno i na Alzheimeru

Ve svém výzkumu se Blahna zaměřuje především na studium Alzheimerovy choroby a schizofrenie. „Na potkaních modelech měříme aktivitu mozku na úrovni jednotlivých neuronů v hipokampu a prefrontální kůře,“ vysvětluje. Hipokampus hraje klíčovou úlohu při učení – především v epizodické paměti – tedy pro události v kontextu místa a času. Během spánku se pak informace z krátkodobé paměti v hipokampu ukládají do dlouhodobé paměti v kůře.

Plzeňský tým se konkrétně zaměřuje na specifický typ buněk – na hipokampální pyramidové neurony –, jimž se říká

místní buňky (*place cells*), které se specificky aktivují v závislosti na prostředí. Aktivita místních buněk pak tvoří zvláštní kognitivní mapu (mapu prostředí uloženou v mozku), podle které lze zpětně určit, kde a jak se zvíře pohybovalo.

„Zvířata si následně informace o pohybu v prostředí přehrávají ve spánku; někdy se říká, že o tom sní – a to měříme,“ říká neurovědec. „Když jsou zvířata v novém prostředí, tak se tato nová informace přehrává silněji. To známe i z běžného života, kdy je pro nás nové prostředí mnohem silnější stimul než každodenní cesta do práce,“ uvádí na příkladu. V experimentech tak vědci sledují aktivitu mozku zvířat při pohybu v novém anebo již známém prostředí a tento záznam porovnávají mezi vzorkem zdravých a nemocných zvířat. Ve spánku pak u nich pozorují, jak se tato prostorová paměť kódovaná aktivitou místních buněk reaktivuje, přehrává.

„U zvířat s Alzheimerovou chorobou jsme očekávali narušení aktivity místních buněk při pohybu v prostředí. Místo toho jsme však zjistili, že k výrazným změnám dochází až během přehrávání ve spánku. U zdravých jedinců se přehrává celá trajektorie běhu – kompletní

informace, u nemocných zvířat se přehrávají spíše krátké fragmenty,“ popisuje Blahna klíčový objev.

Se zkušenostmi z IST Austria

Blahna sám sebe popisuje jako neurovědce-fyziologa, jehož baví poznávat, jak mozek funguje, ale zároveň chce, aby nové poznatky byly užitečné. Proto kromě základního výzkumu například spolupracuje s kolegy Ježkem a Telenským na výzkumu nových léčiv.

Jeho strávené dny v laboratoři jsou rozmanité – a to podle fáze experimentů. „Naše pokusy zahrnují trénování zvířat před a po operaci, samotná měření a pak následné zpracování a analýza dat, které často trvá i několikánásobně déle nežli samotný experiment,“ vyjmenovává. Práce s laboratorními zvířaty vyžaduje notnou dávku trpělivosti: „Už samotná měření jsou technicky náročná a vyžadují dost času. My k tomu navíc studujeme potkany-staroušky, kteří trpí Alzheimerovou chorobou, tedy si špatně pamatují, obtížně se učí a někdy se jim

nechce prozkoumávat okolní prostředí,“ komentuje s humorem strasti takové laboratorní práce. Ale neměnil by: „Baví mě, že mohu leccos objevovat a každý den se naučím něco nového.“

Studentům zvažujícím vědeckou kariéru jednoznačně doporučuje zahraniční zkušenost. Sám strávil pět let jako postdoktorand na uznávaném pracovišti: v IST Austria. K návratu do Česka jej přiměla nabídka a spolupráce s bývalým učitelem, dnes již kamarádem, Karlem Ježkem.

„Nemusel jsem se dlouho rozhodovat. Biomedicinské centrum v Plzni je moderní institucí, má špičkové vybavení, je tu řada skvělých studentů a vědců, mluvíme tu anglicky, protože je zde také řada zahraničních kolegů,“ porovnává se zahraničím. „Díky Primusu mohu pokračovat i na vlastním výzkumu, který jsem začal v zahraničí,“ dodává. Dále doporučuje měnit témata během studia nebo se o jiné obory alespoň zajímat, a získat tak širší přehled i mimo svoji „bublinu“.

Problémy řeším ve spánku

Dle Blahny je důležité mít kromě vědy i jiné aktivity: „Inovativní myšlenky či řešení složitých problémů nepřicházejí jen v laboratoři – ale když jsem v přírodě, když jedu na koloběžce nebo když se věnuji umělecké tvorbě.“ Umění je jeho vášní – věnuje se umělecké fotografii a učí se grafické technice: *suché jehle*. Před pár lety se také začal učit hrát na piano, ale jen tak pro sebe, pro radost. „Dříve jsem psal povídky, jenže na to už nemám čas. Volný čas teď věnuji především rodině; mám dvě děti,“ říká. Často se mu také stává, že některé problémy vyřeší během spánku. „Možná jsem si to svým výzkumem nějak naprogramoval,“ směje se neurovědec a dodává, že si to nové řešení musí okamžitě po probuzení zapsat, jinak je myšlenka ztracena. V hlavě nosí plány i na vědecké publikace. A s nadsázkou a smíchem uzavírá: „Získání interní podpory Primus cítím jako veliký závazek – dokud nesplním všechny publikace, nebudu klidně spát.“

MUDr. Karel Blahna, Ph.D., působí v Biomedicinském centru Lékařské fakulty UK v Plzni. Pět let strávil jako postdoktorand na IST Austria. Na výzkum spánkové dynamiky neuronální sítě ve zdraví a nemoci získal interní podporu UK Primus.

Zkoumá nálevníky, zachraňuje outloně

Tajemný mikrosvět učaroval Johaně Rotterové, už když byla malá a rodiče jí koupili první mikroskop. A když „vyčerpala“ důkladné prozkoumávání vlasů a slin všech členů rodiny – a začala požadovat vzorky krve – poslali ji raději nabrat si vodu z potoka...

TEXT Marcela Uhlíková FOTO Vilém Helešic, archiv Johany Rotterové

Dnes stojí čerstvá doktorka Johana Rotterová (se svým školitelem, s profesorem Ivanem Čepičkou z katedry zoologie Přírodovědecké fakulty UK) v čele týmu, jenž zkoumá evoluci anaerobiózy, tedy života bez kyslíku. Před časem o jejich výzkumu informoval renomovaný časopis *Current Biology*. Autoři hledali odpovědi na otázky, jak a proč mnohé mikroskopické organismy přešly k anaerobnímu způsobu života, přičemž popsali i dvě nové třídy nálevníků.

Čím si vás získali zrovna nálevníci?

Ve vodě z potoka jsem kdysi objevila úplně nový, úchvatný svět a mezi různými živočichy a řasami právě i jednobuněčné nálevníky. Dětským mikroskopem byli skvěle vidět, jelikož řada z nich dosa-

huje oproti ostatním protistům – jednobuněčným eukaryotům – neobvyklé velikosti buněk. Někteří jsou dokonce viditelní i pouhým okem! Na to, že jsou tvořeni pouze jednou buňkou, mají složité, snad i krásné, „tělní“ struktury a zajímavé modifikace: různá lepivá chapadélka, brnění, věnce bičíků nebo takzvané *cirri*, které má například nálevník lezounek. Jsou to takové buněčné prsty, složené z více bičíků, jimiž jednak povrch ohmatává a pak se taky po něm pomocí *cirrů* může pohybovat téměř jako nějaký brouk lezením.

To jste chtěla zkoumat i na vysoké škole?

Když jsem nastoupila na Přírodovědeckou fakultu, byla jsem rozpolcená mezi buněčnou biologii a zoologii. A protistologie se ukázala jako ideál-

ní kombinace obojího. Profesor Ivan Čepička mi nabídl studovat u něj právě nálevníky, kterých se ve svých kulturách ostatních anaerobních protist nemohl zbavit, protože rostli jako plevel. Odjakživa mne fascinovaly symbiózy a zjistila jsem, že v podstatě každý nálevník v nějakém symbiotickém vztahu funguje, ať už jako hostitel, nebo samotný symbiont. Byla nasnadě otázka, proč.

Kam za nálevníky vyrazíte?

Kamkoliv do přírody. Anaerobní sedimenty neboli bahno, kde žijí anaerobní nálevníci, je možné najít téměř všude – v jakékoli tůňce, rybníku a jezírcích, v meandrech řek, v pobřežních „vanách“ snadno přístupných za odlivu, na dně zátok moří, ale i v hlubokém oceánu, kam se dokážou potopit jen robotické ponorky, nebo v otevřeném oceánu v anoxických zónách. Na takové oceánské expedici jsem sice ještě nebyla, ráda bych se na ni ale vypravila. Snad se mi to podaří v Graduate School of Oceanography na University of Rhode Island, kde jsou na podobné metody sběru hlubokomořských vzorků specialisté a kam se chystám.

Jak velký je váš tým?

Vědecký tým Ivana Čepičky se rychle rozrůstá. Když jsem k němu před téměř deseti lety nastoupila, bylo nás pouze pár studentů a většina pracovala na bičíkatých či améboidních protistech. V posledních letech mu ale přibyla řada šikovných studentů, včetně zahraničních, co pilně pracují i na nálevnicích nebo na objevených liniích jednobuněčných eukaryot.

Jak se vám dělá „mezinárodní věda“?

Na to, jak obrovský vliv na planetu a úlohu v evoluci života prvoci mají, je protistologická komunita obecně velmi malá. Když se na mezinárodní konferenci sjedou skoro všichni protistologové světa, je nás stále pár set. Možná i díky tomu funguje mezi protistology velmi přátelská nálada a věda se dělá o to lépe. Díky zapojování se do mezinárodních projektů bylo snadné navázat spolupráci na společném tématu a – i díky grantům a fondům Univerzity Karlovy – bylo snadné vyjet za oceán a naučit se, jak to funguje jinde.

Jaké výzvy máte před sebou?

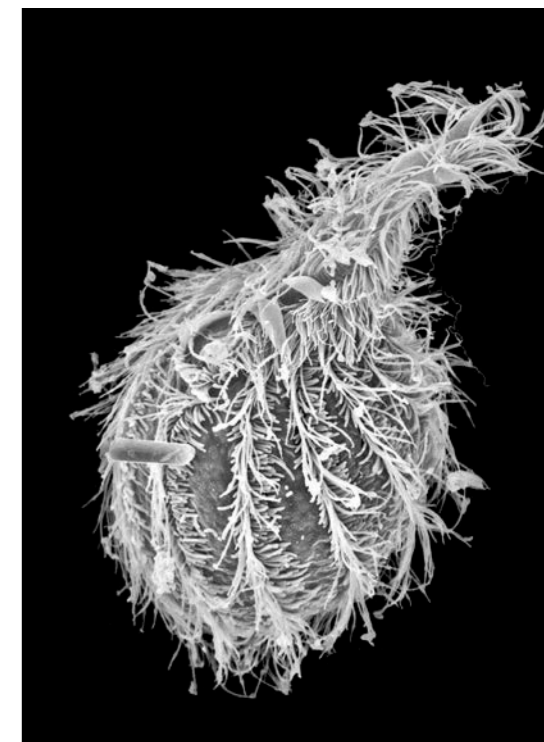
Nyní jsem dokončila doktorát Ph.D. a čeká mne opět cesta za velkou louží, kde na zmíněné univerzitě nastupuji na místo postdoka pod vedením Roxanny Beinartové. Chystám se studovat symbiózy

RNDr. Johana Rotterová, Ph.D., vystudovala na Přírodovědecké fakultě UK molekulární biologii, biochemii organismů, protistologii a zoologii. Věnuje se výzkumu evoluce anaerobiózy; nově pokračuje na University of Rhode Island, USA.

mořských a brakických anaerobních nálevníků a jejich prokaryotických přátel, kteří produkují metan, jeden z nejvýznamnějších skleníkových plynů. Výzev mne tedy čeká celá řada a cesta do Ameriky bude – vzhledem k současné situaci – asi hned tou první.

Jak a čím si od nálevníků odpočinete?

Od anaerobních nálevníků se dá velmi dobře odpočinout jinými anaerobními nálevníky (*směje se*). Kromě fotografování zvířat a pozorování života v přírodě, což se ale snadno stočí zpět ke sběru vzorků bahna a ... (*záměrně nedokončí*). No, kromě toho mě zajímají primáti, hlavně poloopice, a ochrana přírody. Mým největším koníčkem se proto stala ochrana zajímavé poloopice, outloně váhavého (*Nycticebus coucang*). Je to asijský noční primát, žel ohrožený lidskou činností, odlesňováním a zejména černým trhem se zvířaty za účelem získání módních exotických mazlíčků. Ovšem pozor, outloň je jedovatý! Je to jediný jedovatý primát na světě, a přesto, že může být poměrně nebezpečný a člověka kvůli anafylaktickému šoku i zabít, se mu nedaří dobře. Lidé na něj vyvrátili: vylomí mu zuby a on se pak nemá jak účinně bránit. Proto se s kolegy z naší neziskové organizace *The Kukang Rescue Program* snažíme zajistit ochranu a rehabilitaci tohoto druhu poloopice v Indonésii, nežli tam úplně vymizí.

Nově popsany nálevník *Muranothrix gubernata* pod skenovacím elektronovým mikroskopem.

Albert, původce Albertova

Profesor Zdeněk Krška na svém pracovišti s bustou významného chirurga Eduarda Alberta (busta v popředí).

Před 120 lety zemřel vynikající chirurg Eduard Albert, jenž dal jméno pražskému Albertovu. Zaslouhou profesora Zdeňka Kršky z 1. LF UK ožívá Albertova sbírka, soubor klíčových kompendií.

TEXT Martin Rychlík FOTO Hynek Glos

Byl to jistě mimořádný lékař, precizní chirurg. Eduard Albert se narodil v roce 1841 v Žamberku, kde také 26. září 1900 skonal. Měl za sebou výraznou profesní stopu, neboť byl přednostou I. chirurgické kliniky ve Vídni, ale ještě dříve – roku 1873 – se stal profesorem a následně vedl chirurgickou kliniku v Innsbrucku. Zanechal tam tak nezapomenutelný otisk, že jeho tamní následovníci se dosud hrdě honosí přídomkem dvanáctý či ikstý přednosta „po Albertovi“. Kromě toho překládal a psal básně.

„Profesor Albert byl ohromnou osobností, vynikal v mnoha směrech,“ líčí profesor Zdeněk Krška, když ukazuje bustu legendy české medicíny, kterou pořídil pro své pracoviště I. chirurgické kliniky ve Všeobecné fakultní nemocnici a 1. LF UK na Karlově náměstí v Praze. Albert předbíhal dobu a řadu chirurgických úkonů prováděl jako vůbec první: jde například o tyreoidektomii (odstranění celé štítné žlázy), jejunostomii (operační vstup do tenkého střeva) anebo nefrektomii (řez nádoru ledviny).

„Musel být neuvěřitelně přesný a rychlý,“ vypráví Krška, jenž se opakovaně – a to i v celostátních médiích – vyjadřuje k nezbytné manuální šikovnosti mladých lékařů. Tu je totiž třeba pěstovat, a to zvláště v době, kdy ji válčují mobily a trošku se vytrácí takové koníčky, jako je modelářství.

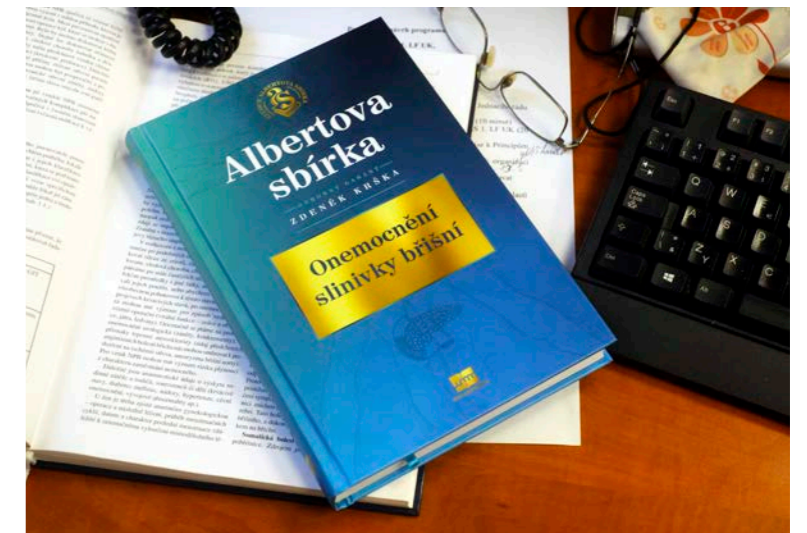
Věčná stopa nejen v Praze

Už v roce 1881 se Albert ucházel o post šéfa chirurgie při české univerzitě v Praze, ale neuspěl; tím více se posléze těšil z úspěchu ve Vídni, v metropoli monarchie. Jmenovací dekret mu podepisoval přímo císař František Josef I., což jen dokládá, o jak prestižní místo šlo! Albert si založil navíc soukro-

Sbírka byla sice vedena jako soubor prací z chirurgických oborů, ale vždy se vyznačovala interdisciplinárním přesahem.

mou praxí s movitou klientelou. Léčil hrabata, knížata i arcivévodu, ale docházeli k němu – i proto, že byl renesanční osobností s mnoha kulturními zájmy – František Ladislav Rieger anebo Karel Kramář. Sám Albert okusil i politiku a jako poslanec říšského sněmu podporoval české zájmy.

Mezi odborníky má velké renomé jím založená Albertova sbírka, edice knih, jež důkladně rozebíraly medicínská témata. „Sbírka byla sice vedena jako soubor prací z chirurgických oborů, ale vždy se vyznačovala interdisciplinárním přesahem,“ vysvětluje Krška. Monografie vždy přinášely nejnovější poznatky, ale byly též vodítkem pro další výzkum. O to usiluje i nový projekt, který z úcty k Albertovi nese vždy v záhlaví jeho jméno a má také podporu rektora UK Tomáše Zimy. První monografie – *Onemocnění slinivky břišní* – již vyšla, další se chystají. Krška, jakožto odborný garant, doplňuje: „Pravidlem je mezinárodní oponentura a účast zahraničních autorů. Význam sbírky půjde zhodnotit až po čase, ale přáli bychom si, aby byl její význam přinejmenším takový, jaký byl v minulosti.“

Úvodní svazek nové Albertovy sbírky.

Aquatlonista s chutí pomáhat lidem

Šimon Kobližek je prvním studentem, jemuž Farmaceutická fakulta UK umožnila individuální studijní plán z důvodu sportování. Sbírá totiž medaile v triatlonu i aquatlonu.

TEXT Jitka Jiříčková FOTO Vladimír Šigut

Jedenadvacetiletý Šimon, jenž studuje v Hradci Králové, by se jednou chtěl sportem i žít. A pokud by to z nejrůznějších důvodů nevyšlo, bude pracovat třeba v lékárně. „Bohužel v České republice je to tak, že sponzoři nejprve očekávají výsledky a až pak se na jejich základě rozhodují, zda vás podpoří. Jak ale chcete dosáhnout špičkových výkonů bez peněz?“ táže se Kobližek, jehož dosud největším úspěchem je třetí místo na mistrovství světa juniorů 2018 v aquatlonu a stříbro z posledního mistrovství ČR ve sprint triatlonu v kategorii do 23 let.

Jak se stane, že se sportovec tělem i duší přihlásí právě na farmacii?

Z prozaických důvodů. Na gymplu mě nejvíce bavily biologie s chemií a chtěl jsem studovat obor, s nímž nebudu mít problém uplatnit se na trhu práce. Farmacie je ohromně zajímavá a její studium beru jako cestu k prestižnímu povolání. Mým snem sice je žít se sportem, je tam ovšem spousta „ale“ a značné riziko, že to nakonec nevyjde. Pokud úspěšně vystuduji, vím, že budu spokojený i tak... Líbilo by se mi pracovat v lékárně, pomáhat lidem.

V zimním semestru jste ale prý chtěl skončit.

To je pravda; chtěl jsem si najít lehčí školu. Na podzim jsem usiloval o individuální studijní plán. Pokud bych jej nezískal, už bych tady asi nebyl. Na FaF UK dosud nebyli na něco takového zvyklí, šlo o náročná jednání. Ale nakonec mi vyšli vstříc a dali šanci – jsem první student-sportovec, který tu má individuální studijní plán. Nakoplo mě to, najednou jsem šel ze zkoušky do zkoušky. Cítil jsem pak ohromnou chuť, ale také závazek a odpovědnost, protože mi bylo jasně řečeno: „Neuděláte-li požadované zkoušky, individuální plán rušíme.“ Všechny, až na jednu, jsem zatím zvládl. Poslední mě čeká v září. Od prosince jedu nonstop.

Šimon Kobližek začal ve třinácti letech závodně plavat, v sedmnácti přestoupil na aquatlon. Druhým rokem studuje na Farmaceutické fakultě v Hradci Králové UK. Triatlonu se věnuje poslední rok. Mezi jeho největší úspěchy patří bronzová medaile na MS juniorů 2018 a první místo v závodě SwimRun Urban Challenge Ioni v Düsseldorfu. Na letošním MČR ve sprint triatlonu získal stříbrnou medaili (v kategorii do 23 let). Mezi jeho největší úspěchy v aquatlonu patří bronzová medaile na MS juniorů 2018.

Sportujete od malička?

(*kývne*) Já byl vždycky hyperaktivní. Pamatuji si třeba, jak jsme byli s rodiči na dovolené v Řecku, navštívili tam historický olympijský stadion... a já na něm hned začal běhat kolečka! Nevydržel jsem chvíli v klidu, měl jsem až moc energie.

A ta se vás stále drží?

No, ve zkuškovém období bych to ani neřekl... Byl jsem rád, když jsem zvládl dva tréninky denně, jinak se jen učil a spal. Vstával jsem, je mi to až trapné říkat, třeba v deset hodin dopoledne. Přitom od třinácti let jsem byl zvyklý budít se na plavecké tréninky v pět ráno.

Aha, začínal jste jako plavec. A protože jste i rád běhal, předsedal jste na aquatlon?

Přesně tak. Byl jsem do běhu úplný blázen, především do rychlosti. Mou největší zábavou bylo běhat co nejrychleji. Někdy jsem odpadl po pěti, jindy po dvaceti kilometrech. Do každého tréninku jsem šel na maximum.

Pro aquatlon jste měl z plavání jistě skvělé základy.

A dodnes z nich těžím. Ostatní víc trénují kilometrů, ale já jako bývalý plavec, ač třeba netrénuji, zaplavu 400 metrů kralu za 4:10. Potvrdilo se mi to po jarní „koronapauze“. Už po prvním tréninku jsem byl překvapen, jak mi to šlo. Přestoupil jsem do klubu Pardubice, kde plavu se skupinou, což je příjemné, neboť nejsem sám, a tréninky mají i parádně postavené.

Plavete v Pardubicích, děláte aquatlon i triatlon. V kolika klubech jste členem?

Jsem v plaveckém, triatlonovém a atletickém klubu. V plavání jako disciplíně už nezávodím, ale jelikož chodím se závodníky trénovat, musím být i členem jejich klubu. Atletický klub je můj domovský v Ústí nad Labem a v triatlonu i aquatlonu závodím za Litvínov.

Ale nejvíc se o vás píše jako o aquatlonistovi, že?

Protože v něm mám největší úspěchy. Minulý rok jsem na tom byl ještě špatně, protože jsem běžel pět kilometrů za 16:30, ale za rok jsem se o minutu zlepšil. Plus ten můj kralu. V plavání jsem na tom – i ve srovnání s Evropou – ve své věkové kategorii výborně.

A co cyklistika, která k triatlonu patří?

Tady je ještě hodně co zlepšovat. Na kole trénuji teprve rok, nechtěl jsem nic uspěchat a ředit síly, protože v triatlonu rozhodují zkušenosti a závodníci jsou na vrcholu až okolo třicítky.

Jak vypadají vaše tréninky?

Před závody si dám čtyřikrát týdně plavání a cyklistiku, šestkrát týdně běh. Jinak mívám šest plaveckých tréninků, pět či šest cyklistických a šest běhů týdně.

A co psychická příprava, věnujete se jí?

Na „nastavení hlavy“ extrémně záleží. Osvědčilo se mi nemyslet na to, neříkat si: „Dnes musím vyhrát.“ Ale spíše: „Dnes podám ten nejlepší výkon!“ A musím být při něm vnitřně sám. Jakmile se začnete dívat kolem sebe, řešit věci, tak to není dobré. Mozek si začne všimát – „tenhle mě může porazit, tenhle taky“. Je nutné soustředit se na sebe a svůj pocit.

S umem číst lidem z úst

Jedna (Tereza Kmochová) studium úspěšně ukončila, je imunoložkou. Druhá (Lenka Bosáková) je na začátku, chce se stát lékařkou. Navzdory svému hendikepu – jsou neslyšící – obě berou život optimisticky a díky vnitřní síle se umí poprat s životními nástrahami.

TEXT Marcela Uhlíková
FOTO Vladimír Šigut, René Volfík

vým lékařem Philipem Zazovem z USA, měla důkaz i motivaci, že stát se doktorou je možné.

Šampionáty a patologie

„Mohla bych být dobrá laborantka. Během studií nebo i v rámci testování na covid-19 mě bavila manuální práce a příprava vzorků v laboratoři,“ přemýšlí o své budoucí profesi Tereza. Vedle toho by pochopitelně ráda pokračovala ve sportovní kariéře. „Mým cílem je nominovat se na FIS mistrovství světa 2021 v Itálii. Líbilo by se mi získat ještě pár republikových titulů, ráda bych těm mladším ukázala, jak se to dělá a že na to ještě mám. Soupeřit se slyšícími závodnicemi je pro mě obrovskou výzvou,“ dodává s úsměvem Tereza.

Lenka si původně myslela, že být lékařem, který je v každodenním kontaktu s pacientem, by mohlo být vzhledem k jejímu hendikepu nepřekonatelným

Mgr. Tereza Kmochová vystudovala Přírodovědeckou fakultu UK; bakalářské studium absolvovala v oboru molekulární biologie a biochemie organismů, magisterské v imunologii. Exceluje v alpském lyžování. Říká o sobě, že je poměrně tvrdohlavá a netrpělivá. A prý až moc sebekritická, takže jí bývalý francouzský kouč přezdíval „Never Happy“.

O Tereze Kmochové se dá bez přehánění tvrdit, že je „sběratelkou“ medailí v alpském lyžování, protože jen na deaflympiádách jich získala patnáct, a také několikanásobnou mistryni ČR, může se pochlubit i titulem nejlepší neslyšící sportovkyně světa. Ač rodilá Pražanka, vyrůstala v Harrachově, což ji přivedlo k její celoživotní lásce, lyžím.

Lenka Bosáková se rozhodla plnit si svůj životní sen – stát se lékařkou, a to navzdory faktu, že má ztrátu sluchu na obou uších více než 99 procent. Před pár lety se z rodných Olšovan u Košic přestěhovala do Prahy. A když na *YouTube* narazila na interview s nedoslýcha-

Knihy *Jsem jedno ucho*, mezi jejímiž protagonisty je rovněž Lenka Bosáková. Záštitu nad křtem knihy, která je věnována neslyšícím osobnostem, přijal Tomáš Zima, rektor UK.

problémem. Ale dnes, po osobních zkušenostech nabytých na praxi, si už věří. „Bohužel je pravděpodobné, že se mi sluch bude zhoršovat. Ptáte-li se na obor, pak mi šla třeba histologie, takže bych nevyklučovala ani patologii. Už od puberty hltám knihy o soudním lékařství,“ přiznává Lenka. Ze zřejmých důvodů ji zajímá i práce vědců zabývajících se léčbou hluchoty a vlivu genů na ni.

Pár výhod neslyšících?

„Nikdy mě netrápily silvestrovské party, nebo když sousedka klepala řízky na nedělní oběd anebo když někdo začal vrtat. Jsem zkrátka imunní,“ odpoví Lenka, když dostane otázku na výhody, jež špatný sluch přináší. Výhodu měla i při kontaktu se staršími lidmi, třeba na praxi v domově důchodců: „Nechtější moc vyprávět, řada z nich mívá naslouchátko. Kolikrát jsme se společně zasmáli, že jsme na tom stejně. Sestřičky se marně snažily odposlechnout, co jim říkají – a mně stačilo odezírat ze rtů,“ dodává medička.

„Když jedu po sněhu, vnímám jeho kvalitu a stav intuitivně. Prostě sním neslyším, ale cítím hlavně přes své nohy,“ přibližuje své pocity ze svahu Tereza. I ona v komunikaci spoléhá na odezírání. Navíc to umí i v angličtině, již piluje při sledování seriálů s anglickými titulky.

Pandemie: závody i roušky

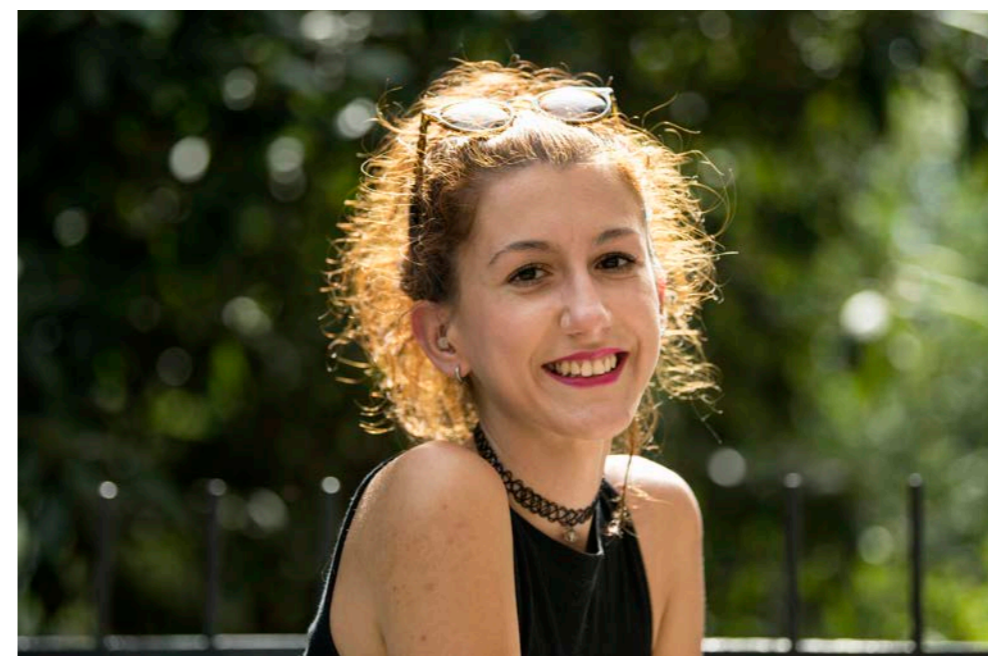
Než vypukla koronavirová epidemie, měla Tereza Kmochová úspěšně rozjetou sezonu. Získala dva normální – tedy nehendikepované – tituly na mistrovství ČR a pak odletěla na závody Světového poháru do švédského Aare. Večer před závodem ale organizátoři vše zrušili a poslali závodníky domů. Začala tedy šprtat na magisterské státní zkoušky a pracovala na své diplomové práci. A také v laboratoři testovala vzorky koronaviru.

Lenka Bosáková hodnotí čas pandemie prostřednictvím roušek: „Jak na veřejnosti, tak během mé praxe v nemocnici na obličejích lékařů, sester či spolužáků byly pro mě doslova bariérou... Domlouvali jsme se často očima, a když jsem přece jen nerozuměla, zkrátka na okamžik roušku stáhli a všechno mi srozumitelně vysvětlili,“ líčí mladá medička.

Studium UK a sport k tomu

Lenka má za sebou první ročník medicíny, nedávno jí skončila praxe v lůžkovém neurologickém oddělení Fakultní nemocnice Královské Vinohrady. V době rozhovoru byla zcela pohlcena přípravou na poslední a nejtěžší zkoušku prvního ročníku – „buňku“. Když se podaří, a protože už stihla splnit pár zkoušek z dalšího ročníku, mohla by mít několik dní volna a pak vzhůru do druháku!

Podle Terezy je dosti náročné dělat dvě věci najednou a ještě na sto procent. „Když se vrátíte z kopce, jste totálně grogy. Trochu si odpočínáte a odpoledne vás čeká další tréninková fáze. Večer jste ráda, že se skulíte do postele (*směje se*). Na učení není ani pomyšlení. Proto říkám, že v létě studuji a v zimě závodím,“ vrací se ke svému studiu čerstvá magistra imunologie.

Lenka Bosáková studuje 3. lékařskou fakultu UK. Miluje procházky Prahou a přiznává, že se v jejích uličkách stále ztrácí. Je vášnivou čtenářkou a jednou ze zpovídáných osobností nové knihy *Jsem jedno ucho*.

Kompletní povídky
se studenty si
můžete poslechnout
na charlesabroad.cz

Virtuální parták: Charles Abroad

**Jaké to bylo studovat v kosmopolitní Kodani?
Psát diplomku v Lublani? Anebo vyjet do
Vídne i se studující manželkou? To vyprávějí –
v blozích a podcastech – studenti UK.**

TEXT Jitka Jiříčková FOTO Shutterstock

Rozmluvit se, změnit prostředí, rozšířit si obzory ve svém oboru i v životě či se podívat na svůj domov z odstupu, ba spíše z dálky. Takové jsou motivace studentů, kteří vyrazí na studijní pobyty do zahraničí. Stále jich však z Česka nevyjíždí tolik, kolik by mohlo, a často se rozhodují na základě osobních doporučení... Univerzita Karlova proto spustila web Charles Abroad, kde si sami studenti vyměňují zážitky a osobní zkušenosti z řady univerzit.

„Původní vizí bylo vytvořit jakýsi online katalog možností výjezdů do zahraničí, který by byl moderní a pro studenty interaktivní,“ popisuje Vratislav Kozák, vedoucí Odboru zahraničních vztahů UK. K průběžně doplňovanému seznamu dostup-

ných univerzit pro jednotlivé fakulty přibýly údaje o nutné administrativě, rady a především konkrétní postřehy či doporučení od studentů, kteří již Erasmusem prošli. Následovníci si navíc mohou poslechnout podcasty (jejichž krátké ukázky přinášíme na vedlejší straně) s jejich příběhy, prostudovat popisy univerzit, hodnocení studia a podmínek bydlení. Zjistí, kde nakupovat, jak ušetřit, prohlédnou si fotky – a už z domova se naladí na jinou kulturu a tamní zvyky.

„Spolupracujeme se zhruba 120 studenty, což je obrovské číslo vzhledem k tomu, že jsme nevedli žádnou náborovou kampaň, ale pouze posílali cílené e-maily konkrétním lidem. Bez jejich pomoci by byl projekt neuskutečnitelný,“ líčí koordinátorka Anna Hroudová. Proto se snažila dobrovolníkům práci co nejvíce zjednodušit. Pokud se tedy chtějí podělit o zážitky a postřehy, stačí se jen zaregistrovat na webu a vyplnit dotazník s otázkami týkajícími se místa pobytu. Zájemci mohou též například kontaktovat někoho z „tvrdeho jádra“ blogerů a klást jim konkrétní otázky týkající se studia. Kam byste tak vyjeli vy?

Původní vizí bylo vytvořit jakýsi online katalog možností výjezdů do zahraničí, který by byl moderní a pro studenty interaktivní

Anna Matoušková – v Kodani
(Právnická fakulta UK)

Poprvé jsem navštívila Kodan s kamarády po maturitě. Krásná architektura, milí lidé, a přestože jsem tam byla jen čtyři dny, město mě ohromně nadchlo a už tehdy jsem si řekla, že tam chci jednou bydlet. Když jsem vybírala místo pobytu na Erasmu, byla Kodan má priorita. Dnes je to pro mě místo, kam se mohu kdykoli vrátit a budu mít u koho přespát, mám zde spoustu kamarádů. Je to město nadšených cyklistů, kteří si neustále doplňují vybavení a navzdory větru a dešti nasadí přes sako s oblekem nepromokavou bundu – a jedou. Díky tomu, že je Kodan hodně kosmopolitní město a řada lidí sem přijíždí jen na krátko, kolo si nějak na tu dobu seženu a pak ho tu zase nechají pro ostatní. Na jednoho obyvatele hlavního města Dánska tak připadají čtyři kola.

Michaela Kreibichová – v Lublani
(Farmaceutická fakulta UK)

Začala jsem psát diplomku na katedře farmakologie a dostala se k práci se dvěma Erasmačkami ze Slovinska. Nabídly mi, zda bych nechtěla jet na Erasmus k nim, že jedno volné místo na univerzitě v Lublani zbylo. Abych se ve volbě utvrdila, zadala jsem si do Googlu obrázek Slovinska a ta nádherná horská příroda mě uchvátila. Nebylo, o čem přemýšlet. Líbilo se mi, jak jednoduše se tam dá cestovat. Všechno je kousek. Za čtyřicet minut jste v horách! Samozřejmě cestování něco stojí. Já tehdy měla stipendium 330 eur na měsíc. Nyní se navýšilo na 420 eur, což se určitě hodí, protože ubytování je v Lublani dost drahé. Nicméně se současným stipendiem lze vyjít úplně krásně. Slovinsko například sponzoruje studentům jedno jídlo denně, čímž se dá hodně ušetřit.

Tomáš Zavadil s chotí – ve Vídni
(Přírodovědecká fakulta UK)

Když se řekne Vídeň, vybaví se mi krásné měsíce na zimním semestru. Hodně sportuji a před Erasmusem jsem dvakrát dojel do Vídne na kole. Věděl jsem tedy, že je pro cyklistu hodně příjemná. Během Erasmu jsme s manželkou také hodně vyrazili na výlety do zalesněných kopců v okolí. Nápad vyjet na studijní pobyt do zahraničí byl náš společný. Tezeza studuje v doktorském programu na FSV UK a já magisterský obor na PFF UK; hledali jsme tedy stejné místo ve stejný čas, což se u Vídne povedlo. Bydleli jsme na koleji a po několika e-mailech se nám podařilo získat i společný pokoj. Kvůli tomu, že jsme jeli v páru, jsem neměl až takovou motivaci bavit se s ostatními studenty nebo Erasmáky – a první měsíce od října do prosince pro mě byly skoro jako dovolená.

Rád se ocitám mimo komfortní zónu

Má vysokoškolské tituly ze tří univerzit, pár let pracoval na Úřadu vlády ČR, přednáší na Právnické fakultě UK a spolupracuje s Akademií věd i s univerzitami v Helsinkách či Kodani. Jeho další ambice je však hodně neakademická: hodlá se postavit do boje ve stylu MMA. Petr Agha popírá klišé o tom, že se bojovým sportům věnují pouze lidé bez intelektu či s nižším vzděláním.

TEXT Jiří Novák FOTO Vladimír Šigut

„Spousta z nás si dělá předčasný názor na věci, které ani nezažije nebo nevyzkouší. Myslí si třeba, že bojové sporty jsou zbytečně brutální. A možná že ty zápasy a tréninky brutální i jsou, ale tím u sebe neustále posouváte hranice toho, co jste schopni přimout a rozdat. Postupně to přijímáte a tělo i mysl se přizpůsobuje,“ vyjmenovává Petr Agha faktory, jež ho na bojových sportech přitahují.

Zastává názor, že člověk by se měl vystavovat situacím, které jsou mimo jeho „komfortní zónu“. Tu v jeho případě představuje právě akademické prostředí, které jeho slovy často „žije v domněnách, že je otevřené, ale přitom je jakýmsi způsobem oddělené od vnějšího světa a ze své bubliny i kontakt s okolním světem omezuje“. A tuší vůbec kolegové z Právnické fakulty UK o jeho neotřelém zálibě v bojových sportech? „Tak trochu ano. Některým to připadá zvláštní, někomu zase roztomilé, někdo to ale také odsuzuje,“ líčí Agha, ale nedělá si z toho těžkou hlavu.

Třikrát mě místní borci na ulici napadli jen proto, že se chtěli rvát. V Praze nebo v Brně jsem se nikdy necítil ohrožen, takže to byl pro mě šok. A pocítil jsem, že bych se měl naučit sám sebe při takových situacích ubránit.

Ostatně i on si cestu do ringu hledal poměrně dlouho. V dětství rozhodně nepatřil k zapáleným sportovcům. „Já měl vždy raději knížky a obsažené příběhy. Ale je pravda, že jsem zkusil tenis a pak jsem hrával za školu basketbal. Trenéři o mně tehdy říkali, že hraju především hlavou, což jen potvrzuje, že můj vztah k pohybu nikdy nebyl úplně pozitivní,“ směje se robustní právník.

Neblahá zkušenost z Belfastu

Touha vyzkoušet si kontaktní bojový sport v něm uzrála až po zážitcích z irského Belfastu, kde v rámci stipendia od britské vlády strávil čtrnáct měsíců. „I po letech jsou tam patrné následky boje Irů o nezávislost; město má stále lehce agresivní atmosféru. Stačí pár drinků a v místních se často probouzejí zdánlivě zapomenuté křivdy. Třikrát mě místní borci na ulici napadli jen proto, že se chtěli rvát. V Praze nebo v Brně jsem se nikdy necítil ohrožen, takže to byl pro mě šok. A pocítil jsem, že bych se měl naučit sám sebe při takových situacích ubránit,“ vypráví Agha.

Proto hned po návratu na Moravu zadal do vyhledávače na internetu hesla „box Brno“ a vybral si místní klub thajského boxu Muay Thai. „Box mi připadal pro začátek jako ideální. Myslím, že to bude nejméně fyzicky náročné – vždyť člověk jen stojí a máchá rukama,“ vzpomíná s úsměvem na svoji naivitu. „První trénink jsem málem omdlel, přesto jsem druhý den přišel znovu s tím, že únavu překousnu – skončilo to tak, že další den jsem nemohl vstát z postele a se zablokovanými zády skončil na kapačkách.“ Přesto se za dva týdny vrátil a svět bojových sportů už od té doby na delší dobu neopustil: „Během krátké doby jsem zhubnul skoro patnáct kilo a cítil se hrozně fajn.“

Mgr. Petr Agha, LL.M., Ph.D., přednáší na katedře politologie a sociologie Právnické fakulty UK, je spoluautorem několika knih. Právo vystudoval na Masarykově univerzitě v Brně, na Queen's University Belfast a Antverpské univerzitě. Otázce lidských práv se věnoval také jako spolupracovník Úřadu vlády ČR v letech 2003 až 2008. Nově hostuje i na univerzitě v Kodani.

Is Van Dammovým koučem

Tělocvičnu pro tréninky si našel i během dalšího stipendia – to bylo v belgických Antverpách. „Bydlel jsem ve čtvrti, které se říkalo ‚pásmo Gaza‘. Nalevo od hlavní třídy si užívala vyšší třída s potomky bohatých rodičů a na druhé straně žili v daleko skromnějších podmínkách černoši, Arabové, Bulhaři, Poláci nebo Židé – totálně multikulturní prostředí! A na této straně byl místní gym Bushido vyhlášený tým, že tam chodí jen ti největší tvrdáci. Celé to bylo v takové garáži a vedl to tam člověk, který v osmdesátých letech začínal s kickboxem po boku hvězdy akčních filmů Jean-Claudem Van Dammem a vychoval i několik světových šampionů,“ vypráví Agha.

„Bylo to tvrdé, ale naučil jsem se strašně moc věcí. Narazil jsem tam na řadu skvělých bijců, jeden z mých sparring-partnerů byl například Jamal Ben Saddik (tedy marocko-belgický kickboxer těžké váhy přezdívaný Goliáš, v loňském roce číslo dva světového žebříčku – pozn. redakce). Ačkoliv v Antverpách působil tři roky, k ostrému zápasu se nikdy nepostavil. „I samotné tréninky tam byly natolik brutální, že jsem na reálný zápas popravdě ani nemyslel,“ přiznává s odstupem času.

Vážnější zranění přitom zažil paradoxně až po návratu do Čech, kdy jej mistr světa v thajském boxu Luboš Raušer při tréninku trefil nohou do hlavy tak silně, že mu způsobil prasklinku lebeční kosti. „Tehdy jsem se vážně zarazil a řekl si, že to s těmi bojovými sporty možná nebude tak úplně ono,“ popisuje. Na čas se tedy trénování vzdal a do ringu se vrátil až po přestěhování s rodinou do Poděbrad, kde se ve vyhlášeném klubu Daniela Vencla začal věnovat klasickému boxu.

Boxerská vítězství – i prohry

Do dnešního dne má Agha na kontě tři boxerské zápasy. Hned v tom prvním se přesvědčil o tom, že i přes skvělou fyzickou přípravu je nejtěžší překonat mentální bariéry. „Trenér Dan Vencl říká, že jak vstoupíš do ringu, ztratíš až sedmdesát procent toho, co jsi natrénoval, poněvadž tvoje mysl je nadjednou jako ochromená. Představte si, že poprvé stojíte v narvané hale, hraje nástupová hudba, svítí světla a 900 lidí okolo řve! Byl jsem z toho tak mimo, že jsem po zápase ani nepoznal rozhodčího,

který to řídil,“ vzpomíná Agha na zápas, který tehdy nakonec vyhrál na body.

Od té doby odboxoval ještě dva zápasy, přičemž jednou vyhrál a jednou prohrál. V roce 2016 nestačil na Václava Mikuláška – tvrďáka s přezdívkou Baba Jaga, jehož čeká ostře sledovaný souboj v kleci s nejnámějším bojovníkem v Česku: s Karlosem Vémolou. „I když jsem tehdy prohrál, tak mi to zase tak nevadilo, protože jsem se svým výkonem byl spokojený. Nejhorší je, když máš pocit, že jsi se na boj nepřipravil dostatečně. Když člověk zklame sám sebe,“ líčí.

Klasický box přesto sám pro sebe vnímá jen jako doplněk, jeho srdeční záležitostí je thajský box a cílem je postavit se jednou do klece v zápase MMA. To je meta, kterou chce zažít. „Box i thajský box jsou ve své podstatě sporty, kde se můžete schovat za rukavice, vydýchat se, jít do klinče... Ale MMA se nejvíce blíží skutečnému boji o život. A to mě na tom nejvíce přitahuje – ten adrenalin a skutečnost, že jde vlastně o všechno, je to intenzivní boj na hraně,“ říká Agha.

Bojovým sportům se věnuje už deset let a kromě oné praskliny v lebce měl i třikrát zlomená žebra, jednou zlomený nos, několikrát potíže s kolenem. Ale neměnil by: „Určitě se pohybujete v poněkud tvrdším prostředí. Ovšem rozhodně neplatí, že bojové sporty podporují agresi. Naopak to spouště lidí pomáhá si agresivitu vybit a také si osvojit disciplínu, mít respekt vůči ostatním. A především se člověk v ringu naučí rozdávat i přijímat rány, což je pro život docela dost zásadní.“

První trénink jsem málem omdlel, přesto jsem druhý den přišel znovu s tím, že únavu překousnu – skončilo to tak, že další den jsem nemohl vstát z postele a se zablokovanými zády skončil na kapačkách.

Trojsky IMPAKT na výuku i konference

FOTO Vladimír Šigut

Adresa
MFF UK
V Holešovičkách
747/2
Praha 8 – Troja,
180 00

Na začátku června 2020 otevřela Univerzita Karlova v severní části trojského areálu Matematicko-fyzikální fakulty UK svůj pavilon IMPAKT; jeho název tvoří počáteční písmena slov Informatické a matematické posluchárny, auditorium a knihovna Troja.

I když ztiším hlas do šepotu, uslyšíte mě i v zadních lavicích. Stěna za vámi totiž pohlcuje zvuk a díky trojitým sklům v oknech vás vůbec neruší venkovní provoz. Chtěli jsme mít to nejlepší možné audiovizuální vybavení. Dráty a kabely, jichž je k tomu zapotřebí, tam ovšem nevidíte – jsou většinou přivedeny do podlahových krabic, kterých je v místě přes sedm set. Kdybychom je všechny spojili dohromady, dokázaly by propojit ta nejbližší pracoviště Univerzity Karlovy z Plzně až do Hradce Králové...

Budova je bezbariérová, vybavená nejmodernější technikou a zvenku je obložena materiálem, jenž mění vzhled podle počasí a světelných podmínek. Je v ní zavedena rovněž velkokapacitní vzduchotechnika, ke chlazení a vytápění slouží systém hlubinných vrtů a tepelných čerpadel; využívají se zde také vysokokapacitní datové sítě.

Pro pedagogy MFF UK je největším přínosem pavilonu jeho kapacita. Velké auditorium totiž dokáže pojmout až 250 lidí. Díky tomu již nebude potřeba vést velké přednášky základních kurzů paralelně, ale najednou pro celý ročník. Následná cvičení pak lze uskutečňovat v jedné z deseti dalších učeben s kapacitou dvaceti až šestatřiceti míst, přičemž čtyři z nich je možné využívat i jako počítačové.

Realizace probíhala od roku 2011. IMPAKT byl zkolaudován v únoru 2020 a jeho celkové náklady dosáhly zhruba 325 milionů korun. S financováním významně pomohlo ministerstvo školství a sama fakulta přispěla částkou zhruba padesáti milionů korun.

prof. RNDr. Ladislav Skrbek, DrSc.
proděkan pro rozvoj Matematicko-fyzikální fakulty UK

Česká avantgarda je mimořádná

„Je to pohledný muž v důstojnické uniformě rakousko-uherské armády, s vyznamenáním na prsou, s prstem zabořeným do mapy a s pohledem upřeným do objektivu fotoaparátu.“ Tak začíná nová, téměř sedmisetstránková kniha Nakladatelství Karolinum, již editorsky vypravila docentka Marie Rakušanová. V popisu by jen málokdo hledal slavného malíře.

TEXT Lucie Kettnerová FOTO Nakladatelství Karolinum, NG Praha, archiv Marie Rakušanové

Pierot, 1911, olej, plátno, 100 x 68 cm, NG Praha.

Kubištova díla v aukčním přehledu nejdražších děl poslední dobou spíše nenajdeme. Znamená to snad, že sběratelé o Kubištu nemají zájem?

Otázka úspěšnosti na trhu s uměním ani tak nesouvisí s oblibou Kubišty jako spíše s nedostatkem děl k prodeji. Korpus jeho díla je totiž velice omezený, neboť zemřel předčasně v roce 1918 na španělskou chřipku. Bylo mu pouhých 34 let. Navíc od dubna 1913 pobýval jako voják v Pule a už moc nemaloval. Tvořil tedy intenzivně jen v průběhu pár let.

Kubišta rozhodně nepatří k prvoplánově „líbivým“ autorům.

Jeho cílem rozhodně nebylo, aby v lidech vyvolával ukolébání anebo kontemplaci hédonistického typu. Zajímavé je, že neměl rád Henriho Matisse, jenž byl a stále je vedle Pabla Picassa jedním z otců rané avantgardního umění. Vyčítal mu právě hédonismus a údajnou povrchnost. Matisse je autorem výroku, že obraz má být jako lenoška, ve které se má divák pohodlně usadit. S tímto tvrzením Kubišta naprosto nesouhlasil. Jeho umění mělo znepokojovala a přinášet kvalitu, která by divákovi sdělovala, že přesahuje daleko do budoucnosti. Umění vnímal jako něco trvalého, velice vážného.

Jak jde dohromady tento přístup k umění s jeho zájmem o moderní výtvarné styly, mezi něž patřil ve své době i kubismus?

Řekla bych, že velice dobře. Minimálně zpočátku viděl v kubismu sofistikovaný nástroj ke zdůraznění hodnot, které vnímal v obraze jako nadčasové. Výstavbu každého obrazu opravdu důkladně promýšlel. Na Picassovi jej například v roce 1910 zaujalo, jak se novým způsobem snaží pojednat obrazovou hloubku, prostor či objem.

Posléze však začal uvažovat v širších souvislostech, opustil pouhý formální problém a začalo ho zajímat, jestli nové formy mohou tlumočit radikální proměnu moderního člověka a jeho vnitřního života. Zajímaly jej vztahy ve společnosti a právě tady překročil francouzský prototyp, který se „laboratorně“ zabýval problémy, jež nadále znamenaly velmi mnoho pro světové umění, poněvadž otevřely cestu k úplnému rozbití obrazového pole, prostoru a nakonec také umožnily nástup konceptuálního umění Marcela Duchampa. Pro Bohumila Kubištu však kromě výtvarných otázek začaly být v té době aktuální psychologické a filozofické problémy; začal zkoumat, zda je moderní forma vůbec unese.

Existoval někdo s obdobným přístupem?

Myslím, že v tom byl solitér. V určitých oblastech ovšem lze najít paralely, třeba v rámci sochařství ho můžeme přirovnat k Ottu Guttfreudovi. Když se v Paříži potkávali, probírali některé z problémů, které jsem nastínila. Je také možné, že Kubišta usnadnil Guttfreudovu cestu ke kubismu. Velcí přátelé ale nikdy nebyli a jejich cesty se posléze rozešly.

**Bohumil Kubišta
a Evropa**

Marie Rakušanová a kolektiv
Vázaná, 673 stran, 1. vydání
753 ilustrací
ISBN: 978-80-246-4721-0

Když se Kubišta přiklonil k duchovním problémům, zajímal se o vnitřní život moderního člověka, psychologické uspořádání společnosti a interakce, které v ní probíhají. Tím už stál v kontextu své generace na okraji. V roce 1911 založili Emil Filla, Otto Guttfreud, Vincenc Beneš a Antonín Procházka *Skupinu výtvarných umělců* – a Kubišta se k nim nepřipojil.

Proč?

Pravděpodobně mezi nimi došlo k nějakému konfliktu. Z korespondence vyplývá, že to nemuselo být vyložené o sporech uměleckých, ale že tam existovaly spíše lidské problémy. Tím, jak byl Kubišta úzce zaměřen na misi umění, nepěstoval diplomacii budování vztahů.

Jak mohlo jít jeho umělecké založení dohromady s jeho pozdější vojenskou kariérou?

Kubišta se vypracoval do hodnosti setníka, v dnešní terminologii bychom hovořili o kapitánovi, což už je vysoká šarže. Postavení si vydobyl zejména díky svým intelektuálním schopnostem. Byl totiž velmi matematicky nadaný a již v roce 1905, když nastoupil na povinnou vojenskou službu, šel k dělostřelctvu, což byla v armádě elita, protože vyžaduje právě znalost matematiky. Kubišta uměl počítat velmi rychle, zároveň neměl potíže dodržovat řád a disciplínu, takže od počátku armádní kariéry rychle stoupal v hierarchii.

Ale pro něj byly armáda a umění oddělenými světy. Profesionálním vojákem se stal zejména z existenčních důvodů. Rozhodl se pro tento krok v roce 1913, ve chvíli, kdy v podstatě neměl ani co jíst, protože jeho moderní obrazy nikdo nekupoval a další umělecká dráha vypadala v dané chvíli beznadějně... Ke kariéře v armádě však přistupoval ve skrze zodpovědně, systematicky a důkladně – stejně jako v umění, nikdy nejel na púl plynu.

Profesionálním vojákem se stal zejména z existenčních důvodů. Rozhodl se pro tento krok v roce 1913, ve chvíli, kdy v podstatě neměl ani co jíst, protože jeho moderní obrazy nikdo nekupoval a další umělecká dráha vypadala v dané chvíli beznadějně...

Odhadnete, zda by v této kariéře pokračoval, pakliže by předčasně nezemřel?

Minimálně zpočátku by ve vojenském působení pokračoval. Respektoval sice vizi rakousko-uherského soustátí – celý život uvažoval ve velkorysých relacích „střední Evropy“, ale vnímal též nutnost zlepšení postavení jednotlivých národů – zejména českého, k němuž sám patřil, ale také třeba Slovinců nebo Chorvatů, které v Pule dobře poznal. Když v říjnu 1918 přijel do Čech na dovolenou, neměl problém nadchnout se pro ideu Československa, která již byla všudypřítomná. Celou silou své šarže se zasadil o to, aby došlo k vyhlášení samostatnosti. Byl v přední linii všech demonstrací a okamžitě se nechal jmenovat do čela československé armády. V budoucnu by ale asi vojenskou kariéru pověsil na hřebík a věnoval se umění. Z dědictví totiž získal určité finance a na vojně si také něco vydělal, takže měl konečně i finanční zázemí, jež nikdy předtím v životě neměl. Z jeho promluvy těsně před smrtí navíc předešlým vyplývá, že měl velice silnou tvůrčí vizi, kterou hodlal po válce rozvinout.

Čím vás osobně zaujal?

Kubištou se zabývám delší dobu. Loni jsem v Zapadočeské galerii v Plzni připravila výstavu *Kubišta – Filla*, která se věnovala jejich osobním kontaktům a přicházela s myšlenkou, že vztah takových dvou silných osobností a způsob, jakým na sebe reagují, může umění v určité době a na určitém místě obrovsky posunovat dopředu. Česká raná avantgarda je v evropském kontextu mimořádná. V daném období se toho přihodilo pro českou kulturu a umění hrozně moc. Zajímají mě mechanismy vzniku. A právě na Kubištovi to lze až laboratorně zkoumat.

Publikaci tvoří samostatné studie jednotlivých autorů. Podle čeho jste je volila?

Knihy je kolektivní monografií. Všechny texty vznikaly v rámci velmi úzké spolupráce mezinárodního týmu sedmi autorů: členy byli kromě mne Mahulena Nešlehová, Françoise Lucbert, András Zwickl, Anke Daemgen, Irena Lehkoživová a Eva Bendová. Studie byly napsány speciálně pro náš projekt, za mého vedení a jsou vzájemně propojeny.

Jak jste je chtěla zacílit a spojit?

O struktuře jsem měla od počátku jasnou představu a témata příspěvků jsem dle toho také zadávala. Zásadním pilířem celé koncepce jsou mapy, jichž je v celé knize šest. Díky grantu jsme mohli uskutečnit topografický výzkum ve městech, kde Kubišta pobýval. Pokusili jsme se mapovat, jak se pohyboval nejen po Evropě obecně, ale také po Praze, Paříži, Florencii či Pule, a jakým způsobem jeho dílo fungovalo v Evropě, tedy na kterých výstavách v Berlíně, Budapešti či Lvově byla jeho díla za jeho života vystavována. Další důležitou ideou je síť uměleckých vztahů a interakcí, budovaná napříč časem. V těchto spojeních ovšem nefigurují pouze lidé – umělci či kritici – ale také instituce a jako součásti také neživé objekty, například umělecká díla nebo reprodukce.

Knihy měla původně podtitul *Nový pohled na umělcovo dílo*. Proč jste od něj ustoupila?

Grafik Jan Šerých použil na obálku výřez Kubištova díla *Pobřežní děla v boji s loďstvem* z roku 1913. Když se na něj podíváte, máte pocit, že anticipuje první světovou válku; zjevně modernistické formy inspirované futurismem a kubismem do sebe narážejí a vybuchují v předzvěsti evropských válečných bojů. Na obálce je nyní uveden titul *Bohumil Kubišta a Evropa* a mně přišlo, že už nemusíme vysvětlovat, že jde o nový pohled na umělcovo dílo.

Evropské souvislosti Kubištova života, a nejen umělecké, ale také kulturní, společenské a politické, jsme měli možnost takto široce rozkrýt jako první, a to zejména díky velkorysému podpoře, kterou jsme získali od Grantové agentury ČR. Umožnila nám důkladný výzkum v evropských zemích, které jsou svázány s Kubištovým životem a dílem. Výsledky budeme moci představit i zahraničnímu čtenáři, neboť kniha vychází také v anglické mutaci.

Doc. PhDr. Marie Rakušanová, Ph.D., působí v Ústavu pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. V letech 2002 až 2009 pracovala jako kurátorka sbírky malby v Galerii hlavního města Prahy. Zabývá se moderním uměním a metodologií dějin umění. Zapojila se do řady mezinárodních výzkumných projektů, díky nimž publikovala v zahraničních knihách a časopisech studie zasazující české umění do kontextu světové moderny a avantgardy.

Václav Moravec je nejen moderátorem České televize, ale také předsedou akademického senátu FSV UK.

O etice médií poučně i poutavě

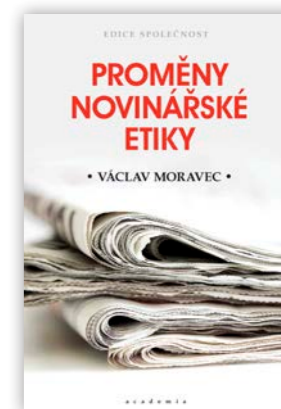
TEXT **Pavla Hubálková** FOTO **René Volfík**

„Jednou z mnoha tužeb, jimiž byl motivován zrod knihy *Proměny novinářské etiky*, je vyložit pojmy a předložit analýzu předmětné materie ve srozumitelném jazyce, aby nad nimi mohli přemýšlet a podrobit je kritice i běžní uživatelé zpravodajských médií,“ píše v úvodu své bezmála pětisetstránkové knihy vysokoškolský pedagog a známý novinář Václav Moravec, jenž je spjat jak s Českou televizí, tak s Fakultou sociálních věd UK, kde vyučuje.

Ve své nové monografii, kterou vydala Academia, představuje novinářskou etiku jako součást aplikované etiky a analyzuje mravně sporné oblasti činnosti novinářů, například narušování soukromí, referování o obětech trestných činů, fenomén rychlých až kvapných zpráv, klamání recipientů či nekorektní psaní, ale také o dnes tak často zmiňované tak-

zvané *oligarchizaci* médií. A táže se také: proč se Česko propadá v žebříčku svobody médií a co s tím dělat?

Doktor Moravec, jenž působí v Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK a nyní předsedá fakulturnímu akademickému senátu, se v novém díle rovněž zaměřuje na jednotlivé formy „samoregulace“ žurnalistiky, zabývá se jejich vznikem a vývojem stejně jako etapami novinářské etiky v Československu a v České republice po listopadu 1989. Za kmotry knihy si zkušený moderátor pořadu se zkratkou OVM zvolil pedagogku Barboru Osvaldovou, novináře Martina M. Šimečku (*Respekt*, slovenský *Denník N*) a Marka Váchu, etika a teologa. Novinka je dle anotace vlastně první „komplexní knihou o novinářské etice v českém jazyce“.

Proměny novinářské etiky

Václav Moravec
Academia 2020
Brožovaná, 472 stran
ISBN 978-80-200-3111-2
Doporučená cena: 495 Kč

Netrpím závratí z celebrit

Vedoucí označil jeho diplomku za natolik kvalitní, že by si zasloužila knižní vydání. A krátce poté Petr Vizina obdržel Cenu Josefa Dobrovského pro nejlepší absolventy teologických programů. Od září jej čeká na Katolické teologické fakultě (KTF UK) doktorské studium. „Zatím jsem slyšel jen o jednom doktorandovi starším, než jsem já, a ten studoval na ČVUT,“ směje se studující „padesátník“ a jeden z nejznámějších kulturních novinářů v Česku.

TEXT Jiří Novák FOTO Hynek Glos

Co přiměje člověka studovat v poněkud pozdějším věku?

Jako novinář jsem měl dojem, že umím leccos pochytit a poskládat. Ale zároveň jsem chtěl mít alespoň jednu oblast, ve které své dosavadní vědomosti řádně prohloubím. Soukromé čtení je přece jen něco jiného než systematické studium. Teologie, v níž se dogma definuje po staletí, je skvělým protějškem k rychlosti a pohotovosti novinářiny. Najednou se na řadu věcí díváte z jiné perspektivy. Zároveň se teologie vyjadřuje současným jazykem.

Když jsem nedávno dělal knižní rozhovor s americkým historikem Timothyem Snyderem, jenž se zabývá dějinami střední a východní Evropy, bezděčně komentoval to, oč podle mne ve vzdělání jde. Mluvil o historických, ale platí to obecněji. Jde o to, dozvědět se o určité historické epoše či tématu co nejvíce. A pak sledujete, zda a případně jak se vzorce opakují.

V diplomové práci jste, cituji: „zkoumal morální a etické aspekty veřejného dialogu v kontextu postsekulární společnosti na základě díla prozaika Michela Fabera“.

Studoval jsem nejprve teologii a návazně aplikovanou etiku. Při studiu teologie jsem se zaměřil na současnou českou literaturu, protože nějakým způsobem vypovídá o tom, jak žijeme a myslíme. A to soudobé přemýšlení jsem chtěl konfrontovat s teologickými fundamenty, s teologickým přemýšlením o transcendenci a člověku. Položit současnou literaturu a v historii hluboce zakotvenou teologii vedle sebe a dívat se, jak spolu komunikují.

Pro diplomovou práci jsem zvolil téma etiky dialogu. To mi v době globalizovaného světa – kdy se musejí dorozumět různé kultury a náboženství, ale zároveň často jednotlivci na sociálních sítích nemají sílu ani chuť druhého vůbec vyslechnout – přijde jako palčivé téma. Z etiky mezináboženského dia-

logu víme, jak důležité je vlastní kulturní a spirituální zakotvení, abychom mohli druhému být vůbec dialogickým partnerem. K tomu má teologie mnoho co říct. A Faberova próza byla tím „bitevním polem“, kde se dají dialogické situace pozorovat. Samozřejmě, mohl to být i jakýkoliv jiný autor nebo autorka.

Váš vztah k teologii se začal formovat už na konci osmdesátých let minulého století, kdy jste se stal křesťanským konvertitou. Kdo vás k té myšlence přivedl?

Když budu mluvit náboženským jazykem: nikdo sám sebe nemůže přivést k tomu, že pozná Boha, ale Bůh se sám nechává poznat. Každý z křesťanských myslitelů by řekl: Hospodin se dostává k lidem, kteří cítí v životě jakousi marnost, a dá jim příležitost něco s tím udělat.

Měl jste tehdy pocit, že svůj život marníte?

Ano, to patří k tomu, čemu se říká pokání. Součástí konverze je i to, že najednou vidíte svůj život zvenku jako nedostatečný. Když Ježíš říká, že jeho učedníci budou žít v plnosti, tak vlastně úplně nevíme, co to znamená, ale tušíme. Že ho třeba neutopíte v chlastu, že svůj život investujete do druhých namísto do vlastní ukrivdnosti...

Křesťanská konverze se dá připodobnit i k tomu, že vlastně máte pocit, že se jakoby dusíte. A jestli to takhle bude pokračovat dál, udusíte se. Psal se rok 1988 a já přemýšlel o tom, co dál se životem. Tehdy jsem – stejně jako moji vrstevníci – chodil na pivo a na bigbít. Ale setkal jsem se s lidmi, kteří se snažili žít křesťansky. A i díky jim jsem najednou začal realitu vnímat jinak a objevoval stopy, které ke mně promlouvaly.

Jak to tehdy vnímalo vaše okolí?

Odcizil jsem se své kulturní a sociální bublině a najednou se úplně ocitl mimo své okolí. Není to velká zábava, ale musíte to nějak snést. Ale nové směřování znamená zase novou společnost, nové kontakty. V tomhle pohledu je vlastně církev, pokud je to církev, jak má být, velmi demokratická – potkáte zde chytré, hloupé, bohaté, chudé, vzdělané – a všichni spolu musejí vycházet, protože to, co je spojuje, není v nich, ale vnímají nějaké společné směřování. A jeden konvertita navíc se tam vždycky vejde.

Řekl jste „církev, jak má být“. Co to dle vás definuje?

Naší rozhádané společnosti by mohla ulevit maxima známá z církve, že v podstatných věcech je nutná jednota a v těch ostatních svoboda. Myslím, že církev nemá být nesnášenlivým a mocichtvým spolkem. V zásadě by křesťanská společenství měla fungovat prorocky, což znamená nepaktovat se za každou cenu s mocí, které je vládnutí stejně propůjčeno jen dočasně. Církev by měla být společenským tmelem a uzdravujícím prvkem. V tom

měl Václav Klaus ve slavném přirovnání ke spolku zahrádkářů pravdu, i když se trefil jen náhodou. Zahrádkáři jsou fajn.

Tehdy jste se dokonce stal učitelem v církevní Bratrské škole.

Začátkem devadesátých let bylo pro mé přátele v církvi tématem školství bez indoktrinace a násilí, jak jsme je sami pamatovali. Byla tu spousta inspirací, prvorepublikoví učitelé pokusníci, Montessori či waldorfské školy. A mne to oslovilo natolik, že jsem se stal učitelem. Po pár letech jsem však nabyl poznání, že učitelství nebude ten můj celoživotní program.

A odjel jste do Spojených států amerických...

Tehdy to byla studentská výměna a já jsem v Pittsburghu pracoval v takovém sociálním letním kempu, kde se studenti starali o hendikepované lidi.

Už jen samotná cesta do USA musela být hned na začátku 90. let zážitkem pro někoho, kdo žil v izolovaném Československu. Jak na vás zapůsobila?

Představte si, že vyrůstáte v zemi, kde jste mohl maximálně tak s batohem do Rumunska nebo Bulharska a najednou letíte za oceán a pracujete v sociálních službách, úplně jinak strukturovaných. Poznáte, alespoň z části, černošskou Ameriku, jejíž hudbu, literaturu i velký příběh emancipace obdivujete. Zjistíte, že svět, který vám doposud představoval Kurt Vonegut, Philip Roth, hudba Velvet Underground nebo filmy Woodyho Allena, je daleko komplikovanější. A má obrovské stíny, což bylo i v okouzlení z kraje devadesátek patrné.

Jak jste se dostal k novinářině?

Po návratu z Ameriky jsem nechal studii na pedagogické fakultě a byl na volné noze. Učil jsem angličtinu na jazzové konzervatoři a také se živil hudbou: hrál jsem na bicí v kapele Traband. Maminka jednoho z mých žáků z konzervatoře pracovala v novinách. Nebyl jsem nijak nadšený z toho, jak u nás vypadala tehdejší „rocková žurnalistika“, poněkud namyšleně jsem tvrdil, že bych to napsal mnohem lépe (*smích*).

Když jsme pak s Trabandem vyjeli na festival Sziget do Maďarska, hrála s námi na jednom pódiu také portugalská skupina Madreus, kterou jsem znal z filmu *Lisabonský příběh* režiséra Wima Wenderse. Nabídl jsem, že s nimi udělám rozhovor, nepotřeboval jsem akreditaci. A v novinách se rozhovor líbil a ptali se, kdy udělám další.

Pak jste absolvoval stovky rozhovorů. Jaké to je dělat interview s lidmi, kteří mají třeba i miliony fanoušků po celém světě?

Já vlastně nemám takovou tu závrať z celebrit. Pro mne je podstatné, jestli člověk má co říci, a nezáleží na tom, jestli jej zná milion lidí, nebo třeba jen dvánáct. Představa, že novinář odečítá svou důležitost

Mgr. Petr Vizina letos dokončil magisterská studia na Katolické teologické fakultě UK. Jako bubeník působil v několika kapelách i jako studiový hráč (Otcovy děti, Traband, Šarkózi); doprovázel Chrise Burroughse, Terry Lee Halea či Peppe Voltarelliho. Od počátku devadesátých let působí jako kulturní novinář; pracoval v Lidových novinách a Hospodářských novinách, přispíval do Respektu či Reflexu. Deset let vedl kulturní redakci České televize; připravoval pořad Musicblok, moderoval Před půlnocí či literární pořad U zavěšené knihy; odešel na konci roku 2019. V současnosti pracuje v Českém rozhlasu a připravuje rozhovory na Aktuálně.cz (podcast Na dotek). Je spoluautorem knih rozhovorů *Stará garda* (s fotografem Hynkem Glosem, Argo 2016) a *Rozhovory přes rozbourané doby* (Prostor 2019). Je ženatý, má dceru a dva syny. Ve volném čase rád jezdí na kole.

podle známosti jmen, s nimiž hovořil, je komická. A je dobré tomu nepodlehnout. To je přece hrozná situace, že stárnoucí novinář vykládá po hospodách, s kým slavným se kdy bavil (*smích*). Vy jste vlastně první po mnoha letech, co se mě na to ptá. Já o tom sám nikdy nevyprávím, protože mi to připadá trochu trapné.

Přesto jsou určité rozhovory, na které člověk rád zavzpomíná, ne?

Nedávno jsem dělal interview s Agnieszkou Hollandovou, což bylo ohromně zajímavé, protože má velmi zajímavý osud – polská studentka na FAMU v době pražského jara, v kinematografii světová třída, která rozumí Janu Palachovi... Nenabízí vlastní teze, mluví obrazem. To je opravdu moje velká oblíbenkyně.

Nebo rozhovor s nedávno zesnulým Ivanem Passerem, jehož film *Intimní osvětlení* je pro mě z těch tuzemských, československých, možná nejoblíbenější. Rozhovor na festivalu v Karlových Varech měl trvat asi tři věty, ale nakonec trval půl hodiny a neprotestoval ani zvukař, který po celou dobu držel mikrofon ve zdvižených rukou. Jako novináři máme šanci promluvit si s lidmi, kteří zažili to velké i strašlivé 20. století, jako jsou Theodor Pištěk, Věra Nováková, Květa Pacovská či Olbram Zoubek... (*Petr Vizina je spoluautorem knihy Stará garda obsahující třicet portrétů umělců narozených před rokem 1945 – pozn. redakce*).

A pokud byste měl uvést někoho z hudební branže?

Z hudebních interview je snadné dělat si legraci. Snadno třeba z rozhovoru se stárnoucím rockeřem. V České televizi jsme dostali možnost delšího povídání s kytaristou skupiny *Queen*, s Brianem Mayem. Tehdy jsem si říkal, že *Queen* jsou po smrti Freddieho Mercuryho trochu revival sama sebe, neexistující kapela. Navíc na mě byli příliš pompézní a teatrální. Prostě koukal jsem se na tu možnost trochu skrz prsty... Ale nakonec jsem jel a poznal sedmdesátiletého muže s doktorátem z astrofyziky, který netráví čas nějakým poleháváním u bazény se šampaňským v ruce. Byl to vlastně pro mě jeden z nejzajímavějších rozhovorů o čase, životních rolích a o stárnutí. Často si na něj vzpomenu.

Asi by bylo zajímavé, co by řekl na téma stárnutí takový Mick Jagger.

Ani *Rolling Stones* nikdy nebyli moje krevní skupina, to spíše Bob Dylan nebo Leonard Cohen, ale obdivuji je čím dál víc. Vždyť oni byli na rock-and-roll staří už v době, kdy jsem se o hudbu začal zajímat! (*smích*). A vidíte, v době koronavirové krize nahráli vynikající singl *Living in a Ghost Town*. Ty záběry vyliďněných měst můžete brát jako zprávu o pandemii, ale také o tom, jaké je stárání, co znamená žít ve „městě duchů“, když vaši vrstevníci odcházejí.

Co jako kulturní novinář doporučíte z aktuální hudební, literární i filmové tvorby?

Bývám skeptický k doporučením, ale zkusme to. Znepokojují nás mocenské ambice a rostoucí vliv Číny. Nemusí nás to ochromit strachem, lepší je myšlení Číňanů nějak poznávat. Jejich literatura má u nás vynikající překladatele a kurátory, Zuzanu Li, Denise Molčanova, Kamilu Hladíkovou, Petru Martinovou. Čtěte Číňany, dřív než oni přečtou nás!

Třicátiny (nejen) v Hollaru

1/6

Fakulta sociálních věd UK oslavila třicet let od svého založení. FSV UK byla založena v roce, kdy se konaly v Československu první svobodné volby, v době převratných společenských změn. A právě studium moderní společnosti byl cíl, který stál při jejím zrodu a profilaci.

Lékaře povede Martin Vokurka

22/6

Novým děkanem 1. lékařské fakulty UK pro období 2020 až 2024 byl zvolen docent Martin Vokurka, který ve funkci nahradí stávajícího děkana profesora Aleksiho Šeda, jenž zamířil jako nový náměstek na ministerstvo zdravotnictví.

První výjezd slovenského ministra

22/6

První zahraniční cesta slovenského ministra školství Branislava Gröhlinga vedla po jarní vynucené koronavirové krizi a uzavření hranic do Prahy – a také přímo do starobylého Karolina, kde ministr debatoval s vedením UK a rektorem Tomášem Zimou.

Kronika

Kronika Forum 51

58

Cílem odborné platformy je systematicky zlepšovat vzdělávání a posilovat moderní pedagogické přístupy a metody. Strategii představili v Karolinu rektor UK Tomáš Zima, prorektorka pro koncepci a kvalitu vzdělávací činnosti Radka Wildová či ministr školství, mládeže a tělovýchovy ČR Robert Plaga (na snímku).

10/6

Spuštění think-tanku Vzdělávání21

Odešel světový egyptolog

24/6

Profesor Břetislav Vachala z Českého egyptologického ústavu FF UK byl nejen znalcem starého Egypta, jeho jazyka, písemnictví a duchovního odkazu, ale především skvělým člověkem, jenž své kolegy dokázal nadchnout ke společné práci, své žáky k hlubšímu zájmu o studium a laickou veřejnost k zájmu o starověký Egypt.

Jedna z vědecky nejvýkonnějších součástí, Přírodovědecká fakulta UK, slavila kulaté jubileum od svého založení. „Je to od roku 1348 prvá fakulta, která byla jiná než původní čtyři zakládající fakulty a jež vznikla vydělením z filozofické fakulty,“ uvedl ve slavnostním projevu v Karolinu stávající děkan Jiří Zima. V uplynulých sto letech na fakultě pracovalo množství významných vědců, z nichž někteří jsou známy mezinárodně: mezi plejádou dalších jde například i o jediného českého nositele Nobelovy ceny za vědu Jaroslava Heyrovského.

„Přírodověda“ slavila 100 let

24/6

Zástupci UK uctili Miladu Horákovou

26/6

Univerzita Karlova se poklonila památce sedmdesátého výročí smrti Milady Horákové, popravené absolventky Právnické fakulty UK. Vedení univerzity položilo mimo jiné věnce u její busty v historickém srdci školy a vyvěsilo bannery na některé z univerzitních budov.

29/6

UNICEF bude s UK pečovat o vzdělávání

Zajímavé stáže pro studenty, důraz na humanitu a také společné plány na podporu vzdělávání. S takovými plány počítá uzavřené partnerství mezi UK a Českým výborem pro UNICEF, jež svými podpisy zaštili rektor Tomáš Zima a Pavla Gomba, ředitelka české pobočky široce uznávané humanitární organizace.

28 „našich“ nových profesorů

Ve Velké aule Karolina byly slavnostně předány dekrety celkem osmdesáti novým profesorkám a profesorům, které jmenoval prezident republiky. Mezi oceněnými bylo i 22 nových profesorů a šest profesorek navržených Vědeckou radou UK.

2/7

Podaná ruka Slovenské akademii věd

4/8

Zástupci Univerzity Karlovy a Slovenské akademie věd (SAV) podepsali smlouvu o vzájemné spolupráci při uskutečňování doktorských studijních programů.

Sluneční králové dorazili do Prahy

14/8

Cenné exponáty pro velkolepou výstavu, kterou hostí Národní muzeum, přivítal mimo jiné profesor Miroslav Verner, legenda českých archeologických výzkumů v Abúsíru.

16/9

Na půdě Univerzity Karlovy se uskutečnilo celodenní sympozium *Nezapomeneme*, věnované vzpomínce na židovské oběti a zorganizované u příležitosti 75 let od konce druhé světové války. Součástí akce v Karolinu bylo rovněž vyhlášení výtvarné soutěže žáků a studentů základních a středních škol, přičemž některá díla vzbuzují velmi silné emoce.

Na holokaust nezapomeneme!

9/9

Vedení MFF UK se ujal docent Mirko Rokyta, jenž v uplynulých osmi letech působil jako proděkan pro matematiku. Od roku 2002 vedl katedru matematické analýzy. Na vysokém postu střídá již emeritního děkana Jana Kratochvíla.

Forum obhájilo Zlatý středník

Matfyz má děkana Mirko Rokytu

Magazín *Forum* opět zvítězil v dané kategorii časopisů tradičního klání PR klubu. Univerzita Karlova získala prvenství před *Volkswagen magazínem* (Porsche) a titulem Akademie věd.

9/9

16/9

Moderní objekt Fakulty humanitních studií UK, jež měla řadu objektů rozestých po Praze, vznikl přestavbou menzy a v Libni začne studentům sloužit od nového semestru. Vejde se do něj asi 800 lidí. Projekt za zhruba 630 milionů korun připravovala fakulta od roku 2007.

FHS UK slaví dvacetiny budovou

Varhany, zněly klenot Karolina

TEXT **Marcela Uhlíková** FOTO **René Volfík**

Inaugurace, promoce a další významné univerzitní události se bez nich neobejdou. A to již od roku 1948, kdy prostor Velké auly Karolina po velkolepé Fragnerově rekonstrukci rozeznaly poprvé. Ano, královský nástroj – varhany. Ty původní pocházely z jezuitského kostela v Chomutově. V roce 1968 pak varhanářská firma Organa Kutná Hora postavila nový nástroj, schovaný za barokním prospektem. A tyto varhany slouží akademické obci doposud.

Nicméně v polovině července podepsal rektor UK Tomáš Zima smlouvu se zástupci německé rodinné firmy Orgelbau Vleugels o nákupu nástroje nového. Renomé dílny, jež zvítězila ve výběrovém řízení, dokládá mimo jiné precizně odvedená práce při restaurování varhan ve Smetanově síni pražského Obecního domu anebo nástroj v koncertní síni v Heidelbergu, tedy ve městě, kde sídlí starobylá a partnerská univerzita UK z aliance 4EU+.

„Věřím, že se nové varhany stanou klenotem historického Karolina. Jediné prostory, které jsou součástí národní kulturní památky, si to rozhodně zaslouží,“ uvedl rektor Zima při podpisu. Celkové náklady na nové varhany činí 18,6 milionů korun, přičemž na zvučící srdce budoucích akcí, promocií či udílení profesur výrazně přispěla dotace z resortu školství.

Jan Kalfus, dvorní varhaník UK, by si na nové varhany mohl prvně zahrát v prosinci 2021 při tradičním vánočním koncertu; byla by to pro něj 43. varhaní sezona v Karolinu. Než ale k hracímu stolu usedne, bude nástroj v německé dílně postaven, vyzkoušen, následně rozebrán, převezen a v Praze znovu postaven. Tentokrát již definitivně a na stávajícím místě – tedy na prvním balkonu auly –, neboť tam je zaručeně nejlepší výsledek: vizuální i akustický.

„Nové varhany budou určitě znít a fungovat lépe. Půjde o krásný mistrov-

ský nástroj, a to i z hlediska estetického. Při dobré péči zde vydrží jistě více než sto let,“ věří Kalfus. Aby se tóny cestou „neztratily“, nová koncepce počítá s nástrojem, jenž bude mít převážnou část píšťal umístěnou přímo v aule, nikoli ve vedlejších prostorách, jako je tomu dosud.

Co prvního Kalfus zahraje? O tom má varhaník jasnou představu: „Z piety k Univerzitě Karlově bych si na nových varhanách mezi prvními rád zahrál staročeský chorál, který zaznívá při každé akci v Karolinu již několik desítek let: *Jezu Kriste, šedry kněže*.“

Staré varhany si už odehrály své. O nové se postarají Johannes Georg a David Christian Vleugelsovi, hrát bude varhaník UK Jan Kalfus (vpravo).

1. 10. až 31. 10. 2020

SLEVA 20 %

na tištěné i elektronické tituly
Nakladatelství Karolinum

Knihkupectví Karolinum
Celetná 18, Praha 1
tel. 224 491 448
knihkupectvi@ruk.cuni.cz

Sleva platí i pro nákup v e-shopu
www.knihkupectvikarolinum.cz

Všechny nabízené knihy máme na skladě, a proto si je můžete vyzvednout v naší prodejně již druhý den po objednání.

Otevírací doba:
po–pá 9–19
so–ne 11–18

Karolinum
NAKLADATELSTVÍ

Knihkupectví a nakladatelství najdete také na Facebooku.

Kairsu je další ze zajímavých postav, jejichž hrobky čeští vědci objevili a jejichž jména znovu přivedli k životu. Doklady posbírané z různých zdrojů vykreslují Kairsua jako mocného muže blízkého panovníkovi, který si již za svého života vydobyl významné postavení, a získal tak hrobku s prvky, jež u jiných jeho vrstevníků nemají obdoby. Prostřednictvím svého díla a díky svým schopnostem si vydobyl věčné místo jako jeden z mudrců, jejichž moudrost byla uznávána a opěvována dalšími generacemi Egyptanů. Naučení, jež měl Kairsu sepsat, se sice do dnešních dnů nepodařilo (zatím) objevit, ale sami starověcí Egyptané jej řadili mezi takové postavy egyptského mudrosloví, jakými byli Imhotep, Ptahhotep anebo Nefertej.

Sluneční králové září v Praze / 20

